
Landelijk Opleidingsprofiel opleidingen Voeding en Diëtetiek

april 2015

De Haagse Hogeschool
Hanzehogeschool Groningen
Hogeschool van Amsterdam
Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

LOOVD
Landelijk Overleg
Opleidingen Voeding en Diëtetiek

Colofon:

Publicatie van het LOOVD – Landelijk Overleg Opleidingen Voeding en Diëtetiek

Landelijk Opleidingsprofiel opleidingen Voeding en Diëtetiek, 2015

Vastgesteld in LOOVD: 2015

© Copyright: van deze tekst mag gebruik worden gemaakt met vermelding van de oorsprong.

Inhoudsopgave Opleidingsprofiel Voeding & Diëtetiek

Inleiding.....	5
1 Beroepsprofiel diëtist	7
1.1 Inleiding	7
1.2 Ontwikkelingen in het vakgebied	7
1.3 Het domein diëtetiek.....	9
1.4 Competenties in het Beroepsprofiel diëtist	9
2 Toelichting op de werkwijze: competentiegebieden, competenties en leeruitkomsten	10
2.1 Inleiding	10
2.2 Beroepscontexten	11
2.3 Competentiegebieden	12
2.4 Competenties	15
2.5 Leeruitkomsten.....	15
2.6 Gebruikte terminologie	16
3 Het Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek	18
4 Bronnenlijst.....	25
Bijlage 1 Deelnemers.....	27
Bijlage 2 Vergelijking HBO-standaard met Dublin-descriptoren	28
Bijlage 3 EFAD Competenties, Nederlandse versie	29
Bijlage 4 Regels waaraan een leeruitkomst moet voldoen	31
Bijlage 5 Afstemming AMVB diëtist – Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek.....	32

Inleiding

In een Opleidingsprofiel wordt het kwalificatieniveau van de beginnend beroepsbeoefenaar in de actuele beroepspraktijk c.q. het eindniveau van de HBO-bachelor opleiding beschreven. Samen met het Beroepsprofiel, maakt het Opleidingsprofiel helder wat het domein van de betreffende beroepsbeoefenaar is en wat relevante andere partijen van de beroepsbeoefenaar mogen verwachten.

Aanleiding voor herziening

In het landelijk overleg van maart 2011 van de LOOVD (Landelijk Overleg Opleidingen Voeding en Diëtetiek) is besloten, naar aanleiding van ontwikkelingen in het werkveld, om het 'Competentieprofiel voor de opleiding Voeding en Diëtetiek' (LOOVD, september 2004a)¹ te herzien en om te bouwen naar een nieuw 'Landelijk Opleidingsprofiel opleidingen Voeding en Diëtetiek'.

Argumenten om te komen tot een nieuw Landelijk Opleidingsprofiel opleidingen Voeding en Diëtetiek (verder genoemde 'Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek') waren als volgt:

- het beroep is volop in beweging, het huidige competentieprofiel is van 2004 en niet meer actueel;
- de ordening in rollen voldoet mogelijk niet meer aan huidige ontwikkelingen;
- verdeling, invulling en/of beschrijving in huidige beroepsrollen en beroepstaken is onduidelijk en sluit onvoldoende aan bij de hedendaagse praktijk.

Eisen aan het nieuwe Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek

Op basis van de beslissing heeft de LOOVD in 2013 de volgende eisen geformuleerd aan het nieuw te ontwikkelen Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek:²

- 1 aansluitend aan het nieuwe Beroepsprofiel diëtist;
- 2 gedragen door NVD (Nederlandse Vereniging van Diëtisten) en andere stakeholders uit het werkveld: het gaat, naast de NVD, om de volgende stakeholders: (beroepsorganisaties van) verwijzers, financiers, cliënten(organisaties), (master)opleidingen, onderzoek, DCN (Diëtisten Coöperatie Nederland), NVVL (Network for Food Experts), Voednet;
- 3 voldoende (minimaal) aan internationale eisen (bachelor Voeding en Diëtetiek);
- 4 aansluitend aan de aanbevelingen van de commissie Veerman (Commissie Toekomstbestendig Hoger Onderwijs Stelsel, april 2010);
- 5 gebruikmakend van het format van het 'Tuning project' (Lokhoff et al., 2010);
- 6 eindproduct: zowel Nederlandstalig als Engels.³

Voor de namen van de leden van de projectgroep wordt verwezen naar bijlage 1. In deze bijlage staan tevens de namen en affiliaties van werkveldvertegenwoordigers opgenomen die zijn geconsulteerd in drie sessies. In deze sessies (per uitstroomprofiel een), is de indeling in competenties etc. voorgelegd en besproken. Resultaten zijn meegenomen in het definitieve opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek.

¹ En de Engelstalige versie (LOOVD, September 2004b).

² Bij het opstellen van het Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek is gewerkt volgens de 'Procedure op- en vaststelling landelijke Opleidingsprofielen bacheloropleidingen hogescholen' (HBO-Raad, oktober 2010). Daarin wordt gebruik gemaakt van de in 2009 door de hogescholen gezamenlijk ontwikkelde standaard van de professionele bachelor (HBO-Raad, augustus 2009). Zie verder paragraaf 2.1.

³ De Engelse versie kan worden gebruikt voor het aanpassen van het National Transcript Nutrition and Dietetics, 2010-2017, een document waarin de opleidingen Voeding en Diëtetiek beschreven staan (NCCND, [s.d.]).

Diëtist / voedingskundige

Het beroep is in beweging en steeds meer studenten kiezen voor een werkring buiten de zorg. Om aan die ontwikkeling tegemoet te komen wordt in dit nieuwe Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek onderscheid gemaakt tussen drie beroepscontexten: voeding & zorg, preventie & health promotion en voeding & industrie.

De opleiding Voeding en Diëtetiek leidt op tot diëtist of voedingskundige. De diëtist is voornamelijk actief binnen de contexten voeding & zorg en preventie & health promotion; de voedingskundige opereert in de beroepscontexten preventie & health promotion en voeding & industrie. De diëtist is een beschermd titel, terwijl de titel voedingskundige niet beschermd is. In de wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (<http://www.wetten.overheid.nl/>) vallen diëtisten onder artikel 34. Daardoor is de titel diëtist voorbehouden aan personen met een wettelijk erkende opleiding op dit vakgebied⁴.

Meer over de werkgebieden en beroepscontexten waarin diëtisten werkzaam zijn, is te lezen in onder meer paragraaf 1.3 en 2.2 van dit document.

Waar nodig is in het vervolg van dit stuk het onderscheid tussen diëtist en voedingskundige aangegeven. Waar het geen verschil maakt, is enkel de term diëtist gebruikt.

⁴ Beroepsbeoefenaren onder artikel 34 zijn niet geregistreerd in het BIG-register. Wel is er een eigen, onafhankelijk register: het Kwaliteitsregister Paramedici, waar diëtisten zich kunnen registreren als zij de opleiding tot diëtist hebben afgerond en voldoen aan de kwaliteitseisen van het register (<http://www.kwaliteitsregister-paramedici.nl/>). Het 'beroep' voedingskundige is niet in de wet geregeld en heeft geen beschermd titel. Voedingskundigen kunnen zich niet inschrijven in het Kwaliteitsregister Paramedici.

Opbouw rapport

In *Hoofdstuk 1* wordt een korte samenvatting gegeven van het Beroepsprofiel diëtist (NVD, 2013)⁵. In *Hoofdstuk 2* staat een toelichting op de werkwijze beschreven, met uitleg van de gemaakte keuzes t.a.v. competentiegebieden, competenties en leeruitkomsten.

Hoofdstuk 3 geeft het overzicht van het Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek ('Degree Profile') weer volgens het format van Tuning.

In *Hoofdstuk 4* staat de bronnenlijst.

Het rapport eindigt met een aantal *bijlagen*, waaronder een bijlage met de Nederlandse versie van de competenties zoals beschreven door de EFAD (European Federation of the Associations of Dietitians) (<http://www.efad.org/>) (bijlage 3) en een bijlage waarin de AMvB-diëtist (Algemene Maatregel van Bestuur als onderdeel van de wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg [BIG]) is gelegd naast de competenties uit het Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek (bijlage 5).

Overall waar in dit rapport hij / hem staat kan ook zij / haar gelezen worden.

⁵ Volgens de 'Procedure op- en vaststelling landelijke Opleidingsprofielen bachelor-opleidingen hogescholen' (HBO-Raad, oktober 2010) moet een landelijk Opleidingsprofiel op hoofdlijnen 'het werk- en beroepveld waarvoor primair wordt opgeleid en de (internationale) ontwikkelingen die zich daarin voordoen ('Beroepsprofiel', 'werkveld-illustraties') beschrijven'. Omdat er voor de diëtist een apart Beroepsprofiel is, waarin dit staat beschreven, wordt in dit Opleidingsprofiel volstaan met een korte samenvatting van het Beroepsprofiel diëtist.

1 Beroepsprofiel diëtist

1.1 Inleiding

Het Beroepsprofiel Diëtist is in 2013 herzien en uitgebracht door de Nederlandse Vereniging van Diëtisten (NVD). Het Beroepsprofiel geeft een beschrijving van het beroep diëtist die algemeen geldig is voor de gehele beroepsgroep. De breedte van de beroepsuitoefening is daarbij een belangrijk gegeven. Het werkveld waarin de diëtist zich begeeft, is zeer divers, variërend van de gezondheidszorg, de publieke gezondheidszorg, het bedrijfsleven en in onderwijs en onderzoek.

Door de grote variatie is het bijna onmogelijk om vanuit één profiel deze diversiteit zodanig te beschrijven, dat een herkenbaar en tegelijkertijd breed profiel oplevert. De NVD heeft er dan ook voor gekozen om het Beroepsprofiel te beschrijven vanuit de kern van het beroep diëtist. In het licht van het opleidingsprofiel is het belangrijk te realiseren dat hierdoor voor de voedingskundige minder aansluiting is bij het Beroepsprofiel en dat de benodigde competenties in te zetten zijn in de diversiteit aan functies binnen het brede vakgebied Voeding en Diëtetiek. Bovendien zijn veel van de competenties zowel geldig voor de diëtist en de voedingskundige.

In het Beroepsprofiel komen de ontwikkelingen in de samenleving en de zorg aan de orde en de gevolgen daarvan voor de beroepsuitoefening, onderwijs en onderzoek van diëtisten. Het domein van de diëtetiek en de werkvelden worden omschreven. In het Beroepsprofiel zijn de competentiegebieden omschreven volgens de CanMEDS (Canadian Medical Education Directions for Specialists) aanpak.⁶ In dit opleidingsprofiel is, gezien de breedte van de opleidingen, daarvan gedeeltelijk afgeweken. Zo is bijvoorbeeld in plaats van 'Paramedisch handelen' gekozen voor de term 'Vakinhoudelijk handelen'. Tevens is er aandacht voor het kwaliteitsbeleid, wet- en regelgeving en nationale en internationale betrekkingen.

⁶ De CanMEDS wordt om de vijf jaar bijgesteld: op dit moment wordt gewerkt aan CanMEDS2015: zie verder: <http://www.royalcollege.ca/portal/page/portal/rc/canmeds/>.

In dit hoofdstuk wordt een korte samenvatting gegeven van het Beroepsprofiel diëtist 2013. Waar nodig aangevuld met opmerkingen om de relatie met het Opleidingsprofiel te verduidelijken.

1.2 Ontwikkelingen in het vakgebied

Het beroep diëtist / voedingskundige ontwikkelt zich voortdurend. De belangrijkste ontwikkelingen staan hierna beschreven.

De algemene ontwikkelingen in de zorg laten een verschuiving van de focus van 'zorg en ziekte' naar 'gedrag en gezondheid' zien (RVZ, april 2010). Dit sluit aan bij de verbrede definitie van gezondheid waarin het aanpassingsvermogen van de mens centraal staat en niet zozeer het uitblijven van ziekte. Daardoor neemt het belang van preventie en zelfmanagement toe. Gestreefd wordt naar concentratie van complexe zorg, versterking van eerstelijnszorg en integrale zorg in de eigen omgeving. Kostenbeheersing blijft een constant aandachtspunt.

Preventie krijgt in het gezondheidszorgbeleid hoe langer hoe meer nadruk. Van mensen wordt verwacht dat zij zelf aan hun gezondheid werken door er een gezonde leefstijl op na te houden om ziekten te voorkomen waarvan bekend is dat ze samenhangen met een ongezonde leefstijl.

Van zorgprofessionals wordt verwacht dat zij navent meer aandacht zullen besteden aan preventie: snel en actief ingrijpen bij de eerste signalen van ongezond gedrag of voortekenen van een aandoening. Leefstijl is het aangrijpingspunt om het ontstaan van cardiovasculaire ziekten, diabetes mellitus, kanker en COPD te voorkomen. Voeding is daarbij een belangrijk onderdeel.

Bij preventie vanuit de doelgroepbenadering wordt een onderscheid gemaakt naar universele, selectieve, geïndiceerde en zorggerelateerde preventie (Meijer & Hamberg-van Reenen, 2011). Bij de universele en selectieve preventie die vooral van belang is voor de samenleving als geheel en daarbinnen bijvoorbeeld voor scholen, gemeenten en bedrijven, geeft de diëtist beleidsadviezen en voert ze regie. Geïndiceerde preventie is erop gericht het ontstaan van een (chronische) ziekte te voorkomen bij mensen met een risico op deze ziekte. Het crite-

rium voor deze preventieactiviteiten is het (nog) niet aanwezig zijn van een medische indicatie. Het gaat daarbij niet om diëetadvisering maar om voedingsvoorlichting en voedingsbeleid. Zorggerelateerde preventie is bedoeld om verergering, complicaties of functioneringsproblemen te voorkomen bij mensen die aan een ziekte lijden. De diëtist werkt dan als behandelaar en coach en maakt gebruik van richtlijnen, zorgstandaarden en –modules.

De groep cliënten die door diëtisten behandeld wordt is zeer divers qua leeftijd, opleidingsniveau, taal en cultuur en sociale achtergrond. Aan de ene kant zijn zij autonoom, mondig, thuis op het internet en vaardig met sociale media. Daarentegen is er ook een grote groep die onvoldoende vaardigheden bezit om informatie over hun gezondheid te verkrijgen, te begrijpen en te gebruiken bij het nemen van gezondheidsgerelateerde beslissingen. Echter alle cliënten hebben een actieve rol in hun eigen zorgproces (zelfmanagement). Het ondersteunen van cliënten vraagt van de diëtist behalve inhoudelijke vakbekwaamheid ook coachingsvaardigheden, maatwerk en de bereidheid tot samenwerking en afstemming. Respectvolle bejegening, informatie en steun, een cliëntgerichte organisatie en een gebruiksvriendelijke accommodatie spelen mee voor de kwaliteit bezien vanuit patiëntenperspectief

Nieuwe informatie- en communicatietechnologieën worden ingezet om gezondheid en gezondheidszorg te ondersteunen of te verbeteren. E-health wordt toegepast voor preventiedoeleinden en ter ondersteuning van zelfmanagement en kostenbeheersing van de zorg. Diëtisten zullen zich daarnaar moeten toeleggen op het ontwikkelen van of meedenken over beroepseigen toepassingen.

De toename van ketenzorg en multidisciplinaire zorg betekent dat de diëtist zich moet profileren en een plaats in deze samenwerkingsverbanden krijgt. Hij moet in staat zijn uit de multidisciplinaire doelstellingen de diëetbehandeling te destilleren en met andere zorgverleners af te stemmen. Het is van belang duidelijke taakomschrijvingen en richtlijnen te hanteren en taken te verdelen. Deze zijn

niet alleen van belang voor effectieve en cliëntgerichte zorg (aar bieden ook mogelijkheden om mee vorm te geven aan verbetering van de doelmatigheid van de zorg en eventuele taakherschikking.

In het kader van marktwerking en de daaruit voortvloeiende concurrentie is het nodig de kwaliteit en de meerwaarde van de diëtistische interventie duidelijk te maken. Daarbij moet ook aandacht besteed worden aan aspecten als kostenbeheersing en gevolgen voor de maatschappelijke participatie en zelfredzaamheid van cliënten.

Wijzigingen in het zorgstelsel vragen van diëtisten nieuwe kwaliteiten zoals ondernemerschap, bedrijfsvoering, positionering en onderhandelingsvaardigheden. Ondernemerschap houdt ook in dat de diëtist zich meer dan voorheen zal moeten profileren ten opzichte van potentiële cliënten, verwijzers, andere gezondheidsprofessionals en financiers. Dat kan gebeuren door goede zorg te bieden maar ook door een specifiek aanbod te creëren. Ook moet hij met zorgverzekeraars onderhandelen over een goed contract met betrekking tot de reguliere diëtistische zorg of ook eventuele specifieke zorg.

In het Beroepsprofiel diëtist wordt weinig aandacht besteed aan de ontwikkelingen in de industrie. Voor het Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek zijn deze wel belangrijk. Samengevat komen ze neer op het volgende: Gezondheid, vitaliteit en duurzaamheid zijn in toenemende mate belangrijke uitgangspunten bij het ontwikkelen en vermarkten van nieuwe voedingsmiddelen. Bij de ontwikkeling van nieuwe producten zijn de intrinsieke kwaliteit, authenticiteit en duurzaamheid sleutelwoorden. Een gedegen voedingskundige en marketingkennis zijn noodzakelijk om in de toekomst met succes te kunnen innoveren. De voedingsmiddelenbranche opereert binnen een internationale context, nadrukkelijk binnen de Europese Unie, maar ook steeds meer op een mondiaal niveau. Het signaleren van (toekomstige) trends en behoeften van verschillende doelgroepen, het ontwikkelen van nieuwe voedingsconcepten, de ontwikkeling van nieuwe producten en het vermarkten hiervan is een belangrijk functiegebied binnen de levensmiddelenindustrie, de retail en de foodservice.

1.3 Het domein diëtetiek

In het Beroepsprofiel is het domein voor de diëtetiek nauwkeurig uitgewerkt, het bredere domein van voeding en de voedingskundige lijkt hierdoor wat onderbelicht. De diëtist is de HBO-opgeleide specialist op het gebied van voeding en gedrag in relatie tot ziekte en gezondheid. Diëtisten vallen onder artikel 34 AMvB van de Wet BIG (zie ook pagina 6, voetnoot 4). De diëtist kan individueel en/of groepsgericht werken, waarbij de ondersteuning dan wel hulpverlening zowel preventief, curatief als palliatief van aard kan zijn.

De diëtist kan ook werkzaam zijn op het gebied van voedingsbeleid, voorlichting, productontwikkeling, onderzoek en onderwijs. De werkterreinen voor de diëtist zijn dan ook divers zoals gezondheidszorgsector, bedrijfsleven, (semi) overheid, onderzoeksinstituten en onderwijs.

Diëtisten zijn in staat op basis van wetenschap te handelen, zijn ondernemend en dragen zorg voor de eigen ontwikkeling en die van hun beroep. Zij werken methodisch, cliëntgericht, multidisciplinair en resultaatgericht, maken gebruik van alle beschikbare kennis, waar mogelijk volgens de principes van evidence based practice.

Voor de werkgebieden en de beroepscontexten waarin diëtisten werkzaam zijn wordt verwezen naar paragraaf 2.2.

1.4 Competenties in het Beroepsprofiel diëtist

Nieuw in het Beroepsprofiel 2013 is de beschrijving van het beroep in competenties volgens CanMEDS. In 2011 hebben de binnen het Kwaliteitsregister Paramedici participerende paramedische beroepsverenigingen, waaronder de NVD, besloten om de competenties voor paramedische zorgverleners te beschrijven volgens de universele methode van de CanMEDS (KP, 2013). In Nederland wordt dit model in de medische en paramedische wereld momenteel gezien als de standaard om competenties helder en systematisch te definiëren.

Omdat de beroepsuitoefening door de diëtist ook buiten het (para)medische werkveld plaatsvindt, is voor het Beroepsprofiel van de NVD bekeken of de

daartoe benodigde competenties uitgewerkt konden worden in de zeven CanMEDS competentiegebieden. Dit bleek het geval. De term (para)medisch handelen is daartoe in het Beroepsprofiel veranderd in 'vakinhoudelijk handelen'.

Kern van de beroepsuitoefening is het vakinhoudelijk handelen. Alle andere competentiegebieden raken hieraan en krijgen er richting door. De zeven competentiegebieden in het Beroepsprofiel beschrijven de gehele breedte van het vakgebied van de diëtist. Deze competentiegebieden zijn:

1. Vakinhoudelijk handelen
2. Communicatie
3. Samenwerking
4. Kennis en wetenschap
5. Maatschappelijk handelen
6. Organisatie
7. Professionaliteit

2 Toelichting op de werkwijze: competentiegebieden, competenties en leeruitkomsten

2.1 Inleiding

In dit profiel wordt gewerkt volgens de 'Procedure op- en vaststelling landelijke Opleidingsprofielen bachelor-opleidingen hogescholen' (HBO-Raad, oktober 2010). Daarin wordt gebruik gemaakt van de in 2009 door de hogescholen gezamenlijk ontwikkelde standaard van de professionele bachelor (HBO-Raad, augustus 2009). Citaat: *"Deze standaard komt niet in de plaats van de Dublinbeschrijvingen en van de NVAO-criteria die ten grondslag liggen aan de accreditatie, maar dient als het expliciteren van de kern van de hbo-bachelor. Het is het richtpunt voor de ontwikkeling van landelijke Opleidingsprofielen en voor de invulling daarvan in de afzonderlijke curricula van opleidingen. De standaard houdt in dat een opleiding tot hbo-bachelor er voor zorg dient te dragen dat studenten een gedegen theoretische basis verkrijgen, dat zij het onderzoekend vermogen verwerven dat hen in staat stelt om bij te kunnen dragen aan de ontwikkeling van het beroep, dat zij over voldoende professioneel vakmanschap beschikken, en tenslotte de beroepsethiek en maatschappelijke oriëntatie ontwikkelen die past bij een verantwoordelijke professional. En vanzelfsprekend is de internationale dimensie onderdeel van elk onderdeel van deze standaard."*

Het nieuwe Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek sluit aan bij deze HBO-standaard en bij het Beroepsprofiel diëtist (Beroepsprofiel, 2013). Qua opbouw en werkwijze wordt gebruik gemaakt van het Tuning format (Lokhoff et al., 2010). Zoals in hoofdstuk 1 wordt gemeld, wordt in het Beroepsprofiel diëtist gebruik gemaakt van de CanMEDs (Canadian Medical Education Directions for Specialists). Met dit systeem zijn in het Beroepsprofiel zeven competentiegebieden beschreven en worden per competentiegebied de benodigde kennis, vaardigheden en attitude vermeld.

In het Tuning format wordt onderscheid gemaakt tussen 'generic' (generieke of beroepsoverstijgende) 'key competences' en 'subject specific' (speci-

fieke of vakgebonden) 'key competences'. Per 'key competence' zijn 'competence statements' ("indicating an area of capability, which might be connected to a field of knowledge, a skill or related to another competence") en 'learning outcomes' ("statements of what a learner is expected to know, understand and be able to demonstrate after completion of a process of learning") geformuleerd.

Het Opleidingsprofiel is dan ook weergegeven op basis van de zeven competentiegebieden die ook in het Beroepsprofiel worden gehanteerd, waarbij voor de verdere formuleringen gebruik is gemaakt van het Tuning format:

- één vakgebonden (specifiek) competentiegebied⁷ (in dit geval vakinhoudelijk handelen, aansluitend bij Canmeds en het Beroepsprofiel) met bijbehorende competenties;
- zes vakoverstijgende (generieke) competentiegebieden met bijbehorende competenties;
- per competentiegebied een beperkt aantal leeruitkomsten.

De twee competentiegebieden communicatie en samenwerken staan deels apart uitgewerkt en deels in combinatie met andere competentiegebieden. Dit heeft vooral als reden dat het belangrijkste instrumentarium van de diëtist / voedingskundige juist te maken heeft met communiceren en samenwerken. Immers, zonder goede gespreks- en coachingsvaardigheden en op een respectvolle wijze en gedegen wijze de patiënt/cliënt tegemoet treden maakt het werk van de diëtist / voedingskundige praktisch onmogelijk. Hiermee worden ogenschijnlijke doublures verklaard.

In de volgende paragrafen staat omschreven in welke beroepscontexten afgestudeerden terecht kunnen komen (2.2), wat wordt bedoeld met de competentiegebieden (2.3), competenties (2.4) en

⁷ Hoewel aanvankelijk was gekozen voor twee aparte vakgebonden competentiegebieden (adviesgeving en begeleiding / behandeling) is daar in overleg met het werkveld en na uitgebreide discussies binnen de projectgroep vanaf gezien. Dit heeft te maken met onduidelijkheid over termen als (dieet)adviesgeving en met verschillen tussen de drie onderscheiden beroepscontexten. Deze beroepscontexten staan beschreven in paragraaf 2.2.

leeruitkomsten (2.5) en hoe zij zijn opgesteld. In paragraaf 2.6 wordt tot slot een aantal andere in het Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek gebruikte begrippen nader toegelicht.

2.2 Beroepscontexten

De volgende werkgebieden van de diëtist kunnen o.a. worden onderscheiden:

- gezondheidszorg;
- voorlichtings- en adviesbureaus;
- scholen;
- bedrijfsgezondheidsdiensten;
- sportclubs en sportorganisaties;
- fitness- en wellness-instituten;
- voedings- en farmaceutische industrie;
- cateringindustrie;
- onderwijsinstituten;
- onderzoeksinstituten.

In de verschillende werkgebieden oefenen diëtisten hun beroep uit als:

- klinisch diëtist;
- onderzoeksdietist;
- sportdietetist;
- diëtist leefstijladviseur;
- schooldietist;
- bedrijfsdietetist;
- diëtist productontwikkeling en voedselaanbod.

Ook internationaal gezien wordt onderscheid gemaakt tussen 'soorten' diëtisten. Zo maakt de EFAD (2009) en EDAC ((European Dietetic Advanced Competences) (DIETS2, July 2012)) onderscheid tussen:

- 1) de algemene diëtist - de basis voor diëtisten in alle werkdomeinen op het einde van de opleiding
- 2) de klinisch diëtist
- 3) de diëtist in de preventieve gezondheidszorg
- 4) de diëtist werkzaam in gemeenschapsrestauratie, als kwaliteitsverantwoordelijke.

Het onderscheid in beroepscontexten komt in dit Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek tot stand doordat wordt aangesloten bij de ontwikkeling en trends in het vakgebied. Deze zijn onder meer gebaseerd op de gesprekken met werkveld, het Beroepsprofiel diëtist en komen reeds tot uiting in

de 'uitstroomprofielen' van de verschillende hogescholen.

Onderscheid wordt gemaakt tussen de volgende drie beroepscontexten:

- 1) **voeding & zorg**: het gaat hier om de diëtist werkzaam in de gezondheidszorg. Dat kan onder meer in ziekenhuizen, instellingen voor verpleging, verzorging en thuiszorg, in de (verstandelijk) gehandicaptenzorg en de geestelijke gezondheidszorg. De diëtist is ook actief in de eerstelijns gezondheidszorg.
- 2) **preventie⁸ & health promotion**; het gaat hier om de diëtist / voedingskundige werkzaam bij adviesbureaus, in de wijk, op scholen, bedrijfsgezondheidsdiensten, sportclubs en sportorganisaties, fitness- en wellnessinstituten.
- 3) **voeding & industrie**; het gaat hier om de diëtist / voedingskundige werkzaam bij de voedings- en farmaceutische industrie, bijvoorbeeld op het gebied van productontwikkeling van (dieet)producten, op het gebied van sensoriek, gastronomie en in de retail/MKB.

In het Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek worden *geen* specifieke competenties beschreven voor diëtisten werkzaam in onderwijsinstituten en onderzoeksinstituten⁹, hoewel praktijkgericht onderzoek, als generiek competentiegebied, wel beschreven staat.

⁸ In de Preventiepiramide gaat het hier om universele, selectieve en geïndiceerde preventie. De zorggerelateerde preventie (dieetbehandeling) valt onder voeding & zorg (Deklerck, 2010).

⁹ Meestal zijn dit diëtisten die een verdere studie hebben gedaan, bijvoorbeeld een Master of Science of een Professional Master.

2.3 Competentiegebieden

De zeven competentiegebieden die zijn gedefinieerd zijn uitgewerkt volgens het Tuning format (Lokhoff et al., 2010). In tabel 1 staan de zeven competentiegebieden omschreven in relatie tot het Beroepsprofiel en CanMEDS. Bovendien is communicatie een Dublin descriptor (geldend voor alle opleidingen). Ter vergelijking staan in de tweede kolom de competenties uit de meest recente versie van de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) diëtist¹⁰ en in de eerste kolom de competenties zoals beschreven door de EFAD uit maart 2009.

Het onderzoekend vermogen van de diëtist / voedingskundige (onderdeel van de HBO-Standaard) bestaat uit drie componenten: 1) onderzoekende houding; 2) kennis uit onderzoek van anderen toepassen; en 3) zelf onderzoek doen (naar: Andriessen, maart 2014). De eerste twee componenten zijn toebedeeld aan competentiegebied 'professionaliteit' en de derde component aan competentiegebied 'praktijkgericht onderzoek'.

Omdat het een Opleidingsprofiel betreft is het ook zaak dat de Dublin descriptoren en generieke competenties zoals de HBO-raad¹¹ deze heeft gedefinieerd zijn verdisconteerd. Uit tabel 1 valt op te maken dat dit geldt voor zowel de Dublin descriptoren (1) kennis en inzicht; 2) toepassen van kennis en inzicht; 3) oordeelsvorming; 4) communicatie en 5) leervaardigheden) als voor de twee generieke competenties die voor elke opleiding van belang zijn: 1. Sociale en communicatieve competentie (interpersoonlijk) en 2. Zelfsturende competentie (intrapersoonlijk) (Winkler, 2011). Deze generieke competenties zijn in 2001 door de Commissie Accreditatie Hoger Onderwijs (Commissie Franssen) verder uitgewerkt (zie bijlage 2).

¹⁰ Laatste wijziging was in 2011, bij de introductie van de Directe Toegankelijkheid Diëtetiek; zie voor de meest recente versie:
<http://www.wetten.overheid.nl/>.

¹¹ Heet tegenwoordig: Vereniging Hogescholen;
<http://www.verenighogescholen.nl/>

De competentiegebieden zoals die in het Opleidingsprofiel (hoofdstuk 3) worden uitgewerkt, staan hieronder toegelicht en omschreven.

1 Vakinhoudelijk handelen

De diëtist is vooral actief binnen de contexten voeding & zorg en preventie & health promotion; de voedingskundige opereert in de beroepscontexten preventie & health promotion en voeding & industrie.

De diëtist / voedingskundige analyseert problemen, vragen en behoeften op het gebied van voeding & gezondheid, formuleert op basis van deze analyse een conclusie en stelt op basis van de conclusie een plan op, inclusief doelen, verrichtingen en strategie, gebaseerd op wetenschappelijke inzichten, rekening houdend met wettelijke kaders en in afstemming met de cliënt(groep) en andere betrokkenen.

In de beroepscontext voeding & zorg gaat het vooral om het adviseren, begeleiden en behandelen van individuele cliënten of groepen cliënten met een bepaalde ziekte / aandoening of functioneringsprobleem (inclusief zorggerelateerde preventie).

In de beroepscontext preventie & health promotion is er sprake van het adviseren, begeleiden of geven van voorlichting aan individuele cliënten, adviseren of geven van voorlichting aan groepen cliënten of het geven van adviezen aan organisaties, rekening houdend met relevante randvoorwaarden (het gaat om universele, selectieve en geïndiceerde preventie).

In de beroepscontext voeding & industrie wordt bijgedragen aan de ontwikkeling en implementatie van nieuwe voedingsconcepten.

De diëtist / voedingskundige werkt in alle contexten methodisch, evalueert het eigen handelen, en werkt adequaat samen met andere betrokkenen.

Tabel 1: Competentiegebieden voor het vakgebied Voeding en Diëtetiek zoals opgenomen in het Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek.

Competentiegebieden Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek	Competentiegebieden Beroepsprofiel diëtist (NVD, 2013)	CanMEDS	'Competentiegebiede n' EFAD (2009, /NL versie)	Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) ¹²
Specifiek / vakgebonden				
1 Vakinhoudelijk handelen	1 Vakinhoudelijk handelen	1 Paramedisch handelen	1.0 Algemeen 2.0 Kennis omtrent diëtetiek 3.0 Diëtistisch proces en professionele redenering	<i>Diagnostiek en behandelen</i> <i>Preventie en gezondheidsvoorlichting</i>
Generiek / vakoverstijgend				
2 Communicatie	2 Communicatie	2 Communicatie	4.0 Professionele relaties en partnerships	<i>Communicatie en samenwerking</i>
3 Samenwerking	3 Samenwerking	3 Samenwerking		
4 Onderzoek	4 Kennis en wetenschap	4 Kennis en wetenschap	7.0 Onderzoek en ontwikkeling binnen wetenschappelijk domein van voeding en diëtetiek	<i>Beroepsontwikkeling</i>
5 Ondernemerschap en marketing	5 Maatschappelijk handelen	5 Maatschappelijk handelen	8.0 Management en marketing van diëtetiek	
6 Management en organisatie	6 Organisatie	6 Organisatie		<i>Praktijk- en bedrijfsvoering</i>
7 Professionaliteit	7 Professionaliteit	7 Professionaliteit en kwaliteit	5.0 Professionele autonomie en verantwoordelijkheidszin 6.0 Leer- en vormingsvaardigheden	<i>Kwaliteitszorg en innovatie</i>

¹² Zie voor de uitwerking van de AMvB diëtist bijlage 5.

2 Communicatie

De diëtist / voedingskundige communiceert effectief met cliënten en professionals. Verder informeert de diëtist / voedingskundige de gesprekspartner(s) over de overwegingen, redeneringen en argumenten die samenhangen met het plan. De diëtist / voedingskundige is zich te allen tijd bewust van het scala aan communicatiekanalen (verbaal, non-verbaal, digitaal, brede doelgroepen). Tot slot rapporteert en presenteert de diëtist / voedingskundige op correcte wijze.

3 Samenwerking

De diëtist / voedingskundige werkt samen met een breed scala aan samenwerkingspartners zowel vanuit de eigen discipline als in multidisciplinaire setting. Hierbij positioneert de diëtist / voedingskundige zich als de specialist op het gebied van voeding en gezondheid. In de samenwerking met cliënten wordt primair vanuit het perspectief van zelfmanagement gewerkt.

4 Onderzoek

De diëtist / voedingskundige werkt aan de opzet en de uitvoering van praktijkgericht onderzoek¹³, rapporteert hierover op gedegen wijze en implementeert de resultaten; neemt daarnaast deel aan praktijkgericht onderzoek van anderen zodat wordt bijgedragen aan het verbeteren van het handelen en de deskundigheid van de diëtist / voedingskundige, waarbij de diëtist / voedingskundige opereert vanuit een kritische grondhouding en de geldende methodologische en ethische standaarden hanteert.

5 Ondernemerschap en marketing

De diëtist / voedingskundige speelt in op veranderende vragen en behoeften vanuit het veld en neemt initiatieven om nieuwe klanten en markten te vinden om diensten en producten te

positioneren en te realiseren, zodat continuering binnen de organisatie in de toekomst gewaarborgd is. Hierbij houdt de diëtist / voedingskundige rekening met de persoonlijke factoren van de cliënt, veranderingen in de samenleving, inzichten uit beleid, wetenschap en een effectieve en efficiënte inzet van gemeenschapsgelden.

6 Management en organisatie

De diëtist / voedingskundige draagt bij aan de continuïteit en de effectiviteit van de bedrijfsvoering van de organisatie en organiseert de eigen dienstverlening met doeltreffende en doelmatige inzet van medewerkers, middelen en materialen.

De eigen organisatie kan qua omvang zeer variëren (van een eenmans eerstelijnspraktijk tot een multinational). Afhankelijk van de omvang van het bedrijf en de positie van de diëtist / voedingskundige is de inhoud van de taak van de manager verschillend.

7 Professionaliteit

De diëtist / voedingskundige houdt de ontwikkelingen rond nieuwe werkwijzen, producten en diensten bij, vertaalt deze naar het eigen werk en naar het werkveld zodat zij de beroepspraktijk ten goede komen. Daarnaast communiceert hij naar samenwerkingspartners en andere betrokkenen hoe deze ontwikkelingen zich verhouden tot de onderbouwde stand van zaken op het gebied van (aanpassingen in de) voeding en gezondheid. Tot slot is hij kritisch op het eigen handelen, monitort systematisch werkzaamheden en resultaten met het oog op kwaliteitsverbetering (doeltreffendheid, doelmatigheid, cliëntgerichtheid), reflecteert op wat nodig is om dat eigen handelen en dat van samenwerkingspartners te ontwikkelen, past het eigen handelen waar nodig aan, houdt de eigen deskundigheid (kennis en vaardigheden) op peil (life long learning), draagt bij aan het verbeteren van het handelen en de deskundigheid van samenwerkingspartners en draagt daarmee bij aan de verdere profilering en professionalisering van het beroep.

¹³ Hierbij wordt uitgegaan van de typering van praktijkgericht onderzoek zoals verwoord in het Brancheprotocol Kwaliteitszorg Onderzoek (HBO-Raad, 2007) en de definitie zoals geformuleerd door Andriessen: "Praktijkgericht onderzoek is onderzoek waarvan de vraagstelling wordt ingegeven door de beroepspraktijk en waarvan de opgedane kennis direct bij kan dragen aan die beroepspraktijk" (Andriessen, maart 2014).

2.4 Competenties

Voor alle competentiegebieden zijn competenties omschreven. In het Opleidingsprofiel is gekozen voor de omschrijving van het begrip competentie zoals ook opgenomen in het Beroepsprofiel diëtist: “Capaciteiten die de beroepsbeoefenaar in staat stellen om beroepstaken te vervullen” (NVD, 2013).

Beroepscompetenties voor HBO-opleidingen dienen wat betreft niveau aan te sluiten bij de HBO-standaard en Dublin-descriptoren. Daarnaast sluiten competenties inhoudelijk aan op het Beroepsprofiel van het betreffende beroep, en bij wettelijke kaders die gelden voor de beroepsuitoefening (<http://www.vereniginghogescholen.nl>; <http://www.nvao.net/>). Zie bijlage 2 voor een vertaling van de Dublin descriptoren naar de HBO-standaard.

Bij het beschrijven van de competenties is tevens uitgegaan van de omschrijving van het European Qualification Framework (EQF) (Bologna Working Group on Qualifications Framework, February 2005). Het doel van het EQF is het vergroten van de internationale studenten- en arbeidsmobiliteit en het faciliteren van life long learning (LLL). Bij de als diëtist / voedingskundige afstuderende HBO-bachelor gaat het om niveau 6 van het EQF-LLL.

Dit betekent¹⁴ dat de diëtist / voedingskundige:

- bezit gevorderde kennis van het eigen vakgebied (voeding & gezondheid) en van relevante randgebieden;
- toont een kritisch inzicht in theorieën en beginselen;
- heeft gevorderde vaardigheden, waarbij blijkt wordt gegeven van vakmanschap en innovatief vermogen om complexe en onvoorspelbare problemen op te lossen. Deze vergevorderde vaardigheden worden ingezet om complexe situaties te managen, zelfstandig beslissingen te nemen en daar verantwoordelijkheid voor te nemen, in zowel voorspelbare als onvoorspelbare beroepssituaties en –contexten;

¹⁴ Naar analogie van het Beroepsprofiel Fysiotherapeut (KNGF, 2014).

- neemt de verantwoordelijkheid om de professionele ontwikkeling van zichzelf en de mensen met wie wordt samengewerkt te bevorderen.

Gekozen is om de beschrijving van iedere competentie te starten met: ‘... heeft het vermogen om te ...’ gevolgd door een werkwoord. Met vermogen (capacity/ability) wordt hier bedoeld dat iemand de kennis, vaardigheden en attitude heeft om de betreffende activiteit naar behoren uit te voeren.

De competenties zijn op een redelijk globaal niveau omschreven. Bij het formuleren van competenties is gebruikgemaakt van de in tabel 1 genoemde documenten en van documenten binnen de verschillende hogescholen. Daarnaast zijn de beschrijvingen voorgelegd aan de vertegenwoordigers vanuit het werkveld (zie bijlage 1). Voor de competenties zelf wordt verwezen naar hoofdstuk 3, onderdeel E Competentiegebieden en competenties.

2.5 Leeruitkomsten

Een ‘learning outcome’ (in dit profiel vertaald als ‘leeruitkomst’) is omschreven als: “A Learning Outcome may be described as a *statement of what a learner is expected to know, understand and be able to demonstrate after completion of a process of learning. Learning outcomes are expressed in terms of the level of competence to be obtained by the learner. They relate to level descriptors in national and European qualifications frameworks.*” (Lockhoff et al., 2010).

Onder een ‘leeruitkomst’ wordt verstaan dat wat een net afgestudeerde diëtist / voedingskundige moet kunnen laten zien. Daarbij gaat het om concreet ‘gedrag’, vergelijkbaar met de ‘gedragsindicatoren’ zoals opgenomen in het document ‘Europese competenties en gedragsindicatoren bereikt door afstuderende diëtisten en als beginnend beroepsbeoefenaar’ (EFAD, 2009). Met concreet wordt bedoeld dat het toetsbaar moet zijn of de leeruitkomst is gerealiseerd.

Om toetsbaar, dat wil zeggen verifieerbaar, begrijpelijk en observeerbaar, te zijn moeten de leeruitkomsten voldoen aan een aantal eisen en bestaan

uit bepaalde onderdelen. Deze staan vermeld in bijlage 4.

Er is besloten om de competenties en leeruitkomsten behorende bij het competentiegebied vakinhoudelijk handelen opgesplitst uit te werken voor drie groepen beroepsbeoefenaren:

- 1) voor de diëtist én voedingskundige;
- 2) voor de diëtist;
- 3) voor de voedingskundige.

Waar het niveau van beheersing verschilt tussen diëtist en voedingskundige, wordt de leeruitkomst apart beschreven. Het verschil in niveau blijkt dan uit het gekozen werkwoord, de precieze omschrijving van het onderwerp en/of de context. Bij het aangeven van het niveau d.m.v. werkwoorden is gebruikgemaakt van de taxonomie van Romiszowski en van de taxonomie van Bloom (cognitief, psychologisch en motorisch)¹⁵.

De leeruitkomsten behorende bij de generieke competentiegebieden zijn voor diëtisten en voedingskundigen gelijklopend.

De gedetailleerde invulling op het niveau van van de kennis, vaardigheden en attitude wordt overgelaten aan de verschillende opleidingen. Per hogeschool zijn er verschillende accenten in het onderwijs die via de beschrijving van kennis, vaardigheden en attitude naar voren kunnen komen. Ook kunnen hogescholen kiezen voor eigen speerpunten die nu niet worden benoemd. Hiermee wordt aangesloten bij één van de aanbevelingen van de Commissie Veerman (Commissie Toekomstbestendig Hoger Onderwijs Stelsel, april 2010).

2.6 Gebruikte terminologie

Hieronder staat een aantal termen die worden gebruikt in het Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek, zoals in hoofdstuk 3 uitgewerkt.

Doelgroepen

De doelgroep van de diëtist / voedingskundige varieert samenhangend met de beroepscontext.

¹⁵ Zie voor een beschrijving bijvoorbeeld: <http://www.toets.nl/uploads/Artikelen/Toets!%201%20-Taxonomieën%20zijn%20hot%20en%20handig1%20-%20Rianet%20Knevel.pdf/>. (meer op vaardigheden).

- In de beroepscontext voeding & zorg is de individuele 'cliënt' meestal de doelgroep. Daar horen dan overigens ook andere 'betrokkene(n)' bij, zoals ouder(s), partner, familielid, mantelzorger, wettelijk vertegenwoordiger. In dit geval wordt ook wel gesproken over het 'cliënt-systeem'. Behalve de individuele cliënt (of cliëntensysteem) kan zorg ook zijn gericht op een 'cliëntgroep'. Hierbij gaat het meestal om mensen met een bepaald gezondheidsprobleem of om een groep ouders of partners van mensen met een bepaald gezondheidsprobleem. In leeruitkomsten die zijn gericht op de zorg worden de termen 'cliënt' en 'cliëntgroep' gebruikt. Met de term cliënt wordt ook het cliëntensysteem bedoeld. In de zorg heb je behalve met de cliënt(groep), ook te maken met andere zorgverleners (collegae diëtisten, maar ook artsen, verplegenden & verzorgenden, andere paramedici, etc.) binnen en buiten de eigen organisatie (dit zijn vaak 'samenwerkingspartners'), met financiers (zoals zorgverzekeraars), met leveranciers (bijv. van hulpmiddelen), met leidinggevenden en managers binnen de eigen organisatie en met beleidsmakers (op gemeentelijk, provinciaal en landelijk niveau).
- In de beroepscontext preventie & health promotion kan het ook gaan om een individuele cliënt of om een cliëntgroep. De zorggerelateerde preventie (dieetbehandeling) valt onder voeding & zorg. De opdrachtgever in deze beroepscontext is vaak een organisatie (zoals een GGD, een sportvereniging, een school, een gemeente of een bedrijf).
- In de beroepscontext voeding & industrie wordt meestal gesproken over 'klanten'. Dit kunnen interne klanten zijn (bijvoorbeeld een andere afdeling of dienst [zoals de research afdeling of marketing afdeling] binnen de eigen organisatie) of externe klanten. De partijen waarmee wordt samengewerkt worden ook wel 'zakenpartners' genoemd. Daarnaast wordt gebruikgemaakt van de term 'markt' voor zover het gaat om uitzetten van producten /diensten en 'consumenten' als degenen voor wie de producten / diensten uiteindelijk zijn bedoeld.
- De diëtist / voedingskundige werkt samen met en heeft maken met veel verschillende professionals. Hierbij valt onder meer te denken aan

andere paramedici en zorgprofessionals, maar ook betrokkenen vanuit de gemeente en overheid, sport- en fitnessclubs, wijkregisseurs, buurtcoaches etc..

Onderwerp

De diëtist / voedingskundige heeft specifieke deskundigheid op het domein voeding en gezondheid. Voeding is een onderdeel van leefstijl; ook andere onderdelen (beweging, roken, gebruik alcohol, ontspanning) kunnen door de diëtist / voedingskundige worden 'meegenomen'.

Met gezondheid(sproblemen) wordt bedoeld zowel een eventueel aanwezige ziekte of aandoening als (problemen met) het functioneren van de cliënt, in termen van (stoornissen in) functies en anatomische eigenschappen, (beperkingen in) activiteiten en participatie(problemen).¹⁶ In het proces wordt daarbij ook altijd rekening gehouden met de externe en persoonlijke factoren die op het functioneren van invloed zijn. De diëtist / voedingskundige kijkt dus altijd naar het totale plaatje van de cliënt(groep).

Praktijkgericht onderzoek

Praktijkgericht onderzoek is onderzoek dat is geworteld in de beroepspraktijk en dat bijdraagt aan de verbetering en innovatie van die beroepspraktijk. Dit vindt plaats door het genereren van kennis en inzichten, maar ook door het leveren van toepasbare producten en ontwerpen en concrete oplossingen voor praktijkproblemen. Daarbij is het onderzoek doorgaans multi- en/of transdisciplinair van aard en ingebed in een scala van interne en externe organisatorische verbanden. Dit met behoud van de wetenschappelijke betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek zelf (<http://www.vkohogeschole.nl/kwaliteitszorg/praktijkgericht-onderzoek/>).

Dat betekent dat het doel van praktijkgericht zorgonderzoek is het wetenschappelijk verantwoord

bijdragen aan oplossingen voor praktijkproblemen, het beantwoorden van praktijkvragen en het ontwikkelen en innoveren van de zorgpraktijk. De resultaten zijn bijvoorbeeld nieuwe kennis, inzichten, richtlijnen, protocollen, interventies, meetinstrumenten en praktisch bruikbare, creatieve en innovatieve oplossingen voor praktijkproblemen.

¹⁶ Terminologie ontleend aan de ICF-diëtetiek, een afgeleide van de Nederlandstalige versie van de ICF-CY. De ICF-diëtetiek is voor leden te downloaden van de website van de NVD (<http://www.nvdietist.nl/>). ICF staat voor International Classification of Functioning, Disability and Health (RIVM, 2002; WHO, 2001). De ICF-CY (Children & Youth) is een versie van de ICF voor kinderen en jeugdigen (RIVM, 2008; WHO, 2007). De ICF en de ICF-CY zijn te vinden op <http://www.rivm.nl/who-fic/>.

3 Het Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek

In onderstaand schema staat het Opleidingsprofiel van de vier opleidingen Voeding en Diëtetiek in Nederland beschreven. Iedere hogeschool kan daar zelf een eigen, waar nodig meer gedifferentieerd, Opleidingsprofiel van maken.

Opleidingsprofiel van Bachelor of Health	
Major programma: Voeding en Diëtetiek	
SOORT OPLEIDING & DUUR OPLEIDING	Bacheloropleiding (240 ECTS credits ¹⁷ / vier jaar)
INSTELLINGEN / HOGESCHOLEN	<p>De Bacheloropleidingen van de vier opleidingen Voeding & Diëtetiek aan Nederlandse hogescholen in Nederland bestaan uit een 'major' en een 'minor' deel. Het voorliggende Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek is van toepassing op het major-deel.</p> <p>Het beleid ten aanzien van het minor-deel van de opleidingen verschilt tussen de vier hogescholen. Minoren kunnen zowel verdiepend als verbredend zijn en kunnen zowel bij de eigen opleiding worden gevolgd, als bij andere opleidingen bij de eigen hogeschool of ook buiten de eigen hogeschool.</p> <p>De precieze invulling van het major-deel van de opleiding, waarvan de competenties en leeruitkomsten in dit Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek worden beschreven, is ter keuze aan ieder van de vier opleidingen. De manier waarop de competenties en leeruitkomsten worden bereikt, wordt onder andere bepaald door de eigen missie van de hogeschool / opleiding, de gehanteerde visie op leren en de beschikbare middelen.</p> <p>De vier hogescholen zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Hanzehogeschool, Academie voor Gezondheidsstudies, Groningen 2) De Haagse Hogeschool, Gezondheid en sport, Den Haag 3) Hogeschool van Amsterdam, Domein Beweging, Sport en Voeding, Amsterdam 4) Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Instituut Paramedische Studies, Nijmegen
ACCREDITATIE ORGANISATIE	Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie, NVAO
PERIODE WAARVOOR DIT PROFIEL GELDIG IS	2015 – 2020

¹⁷ ECTS is de afkorting van European Credit Transfer and Accumulation System; een jaar fulltime studeren (academisch jaar) met het bereiken van de daarbij passende leeruitkomsten komt overeen met 60 ECTS credits. Uitgaande van 1500 – 1800 uur per academisch jaar, betekent dit gemiddeld 25-30 uur werk per week (ECTS Users' Guide, February 2009).

CYCLUS / NIVEAU	Bachelor graad QF for EHEA ¹⁸ : 1 ^e cyclus EQF for LLL ¹⁹ : niveau 6 NLQF ²⁰ : niveau 6
TAAL WAARIN HET ONDERWIJS GEGEVEN WORDT	Nederlands
SOORT STUDIE	Voltijds (alle hogescholen) en deeltijds (De Haagse Hogeschool)
A	DOEL
	Doel van het bachelorprogramma is om studenten op te leiden tot beginnend beroepsberoefenaar diëtist / voedingskundige.
B	KARAKTERISTIEKEN
1	DISCIPLINE(S) / ONDERWERPEN Het belangrijkste onderwerp is het evidence based diëtistisch of voedingskundig handelen, zowel in theorie als in praktijk. De belangrijkste drie componenten van het Bachelor programma zijn: voeding & gezondheid, biomedische wetenschappen en sociale wetenschappen. Een praktijkstage en een afstudeeropdracht maken onderdeel uit van de opleiding.
2	ALGEMENE / SPECIEKE FOCUS Algemeen: voeding en diëtetik
3	ORIËNTATIE Het gaat hier om een bachelorprofiel gericht op een professionele oriëntatie op de theorie en de praktijk van voeding en diëtetik.
4	ONDSCHIEDENDE KENMERKEN Het opleidingsprogramma richt zich op drie beroepscontexten: voeding & zorg, preventie & health promotion en voeding & industrie.
C	WERKTERREIN & VERVOLG STUDIES
1	WERKTERREIN Nadat de opleiding met succes is afgerond kunnen afgestudeerde diëtisten gaan werken in alle drie de beroepscontexten, het merendeel zal terecht komen in voeding & zorg en preventie & health promotion. Afgestudeerde voedingskundigen kunnen terecht komen in de beroepscontexten preventie & health promotion en voeding & industrie. De kwaliteit van de professional wordt door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) gecontroleerd op basis van de 'European Directive (2005/36/EC) (Free movement of professionals)'. ²¹
2	VERVOLGSTUDIES Studenten die met succes de Bacheloropleiding voltooien zijn goed geëquipeerd voor een verdere wetenschappelijke of professionele opleiding, bijvoorbeeld een masteropleiding op het gebied van voeding en gezondheid, gezondheidswetenschappen, epidemiologie, zorgmanagement, food innovation en food management.

¹⁸ Qualifications Framework for the European Higher Education Area (QF-EHA) (<http://www.ehea.info/Uploads/qualification/QF-EHEA-May2005.pdf>).

¹⁹ European Qualifications Framework for Lifelong Learning (Frameworks Bologna Working Group on Qualifications, February 2005).

²⁰ Netherlands Qualification Framework: <http://www.nlqf.nl/>.

²¹ http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/index_en.htm/.

D WIJZE VAN OPLEIDEN	
1	<p>LEER- & ONDERWIJSVORMEN</p> <p>De belangrijkste leer- en onderwijsstrategieën en -methoden zijn: ervaringsgericht, praktijkgericht en competentiegericht leren; probleemgestuurd onderwijs, projectonderwijs; integrale leeractiviteiten, conceptuele activiteiten, vaardigheidsactiviteiten en reflectieve leeractiviteiten.²² Werkvormen zijn: hoorcolleges, werkcolleges, practica, praktijkopdrachten, projectopdrachten, presentaties, coaching, gastcolleges, stages, afstudeerprojecten.</p>
2	<p>TOETSINGSVORMEN</p> <p>De belangrijkste toetsingsvormen zijn: mondelinge en schriftelijke tentamens, praktijktoetsen, casustoets, presentaties, verslagen, portfolio, zelfreflectie en peer assessment.</p>
E COMPETENTIEGEBIEDEN (VETGEDRUKT) EN COMPETENTIES (MET EEN STREEPJE ERVOOR)	
1 SPECIFIEK / VAKGEBONDEN	
<p>1 Vakinhoudelijk handelen</p> <p><u>Competenties diëtist én voedingskundige</u></p> <p>De diëtist / voedingskundige heeft het vermogen om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - problemen, vragen en behoeften van zorgorganisaties, (semi)overheid, scholen en het bedrijfsleven op het gebied van voeding en gezondheid te analyseren en op basis hiervan voedingsbeleid op te stellen; - op methodische wijze evidence based interventies op het gebied van voeding en gezondheid voor cliënten te ontwikkelen; - de interventie uit te voeren en te evalueren in samenwerking met andere professionals en hierover mondeling en schriftelijk te communiceren met de betrokkenen. <p><u>Competenties diëtist</u></p> <p>De diëtist heeft het vermogen om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - op methodische wijze een evidence based dieetbehandelplan voor cliënten op te stellen; - het dieetbehandelplan uit te voeren en te evalueren in samenwerking met andere professionals en hierover mondeling en schriftelijk te communiceren met de betrokkenen; - op methodische wijze en gebruikmakend van de best beschikbare evidentie (uit de wetenschappelijke literatuur / praktijk) (evidence en practice based) behandelstrategieën en voedingsreceptuur te ontwerpen en/of te verbeteren. <p><u>Competenties voedingskundige</u></p> <p>De voedingskundige heeft het vermogen om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - op methodische wijze en gebruikmakend van de best beschikbare evidentie (uit de wetenschappelijke literatuur / praktijk) (evidence en practice based) nieuwe voedingsconcepten te ontwerpen of bestaande producten of productiemethoden te verbeteren voor de nationale en internationale markt; - nieuwe voedingsconcepten of verbeteringen te implementeren in samenwerking met andere professionals en hierover mondeling en schriftelijk te communiceren; - voedingsmiddelenbedrijven en instellingen te adviseren over productieprocessen, specificatiebeheer, voedselkwaliteit en levensmiddelenwetgeving. 	

²² Coppoolse & Vroegindewij, 2010.

2 Communicatie

De diëtist/voedingskundige heeft het vermogen om:

- effectief te communiceren met cliënten en professionals .;
- zich helder en eenduidig te uiten in rapporten en presentaties.

3 Samenwerking

De diëtist / voedingskundige heeft het vermogen om:

- op een effectieve wijze samen te werken met professionals zowel vanuit de eigen discipline als in inter/multidisciplinaire setting
- doelbewust te communiceren met en informeren van anderen om afstemming mogelijk te maken.

4 Onderzoek

De diëtist / voedingskundige heeft het vermogen om:

- wetenschappelijke literatuur te beoordelen op bruikbaarheid en betrouwbaarheid en relevante informatie toe te passen als onderbouwing van de eigen werkzaamheden;
- een praktijkgericht onderzoek uit te voeren dan wel een bijdrage te leveren aan praktijkgericht onderzoek van anderen volgens de daarvoor geldende methodologische regels en rekening houdend met wettelijke kaders en ethische regels.

5 Ondernemerschap en marketing

De diëtist / voedingskundige heeft het vermogen om:

- in te spelen op veranderende vragen en behoeften van cliënten, klanten en markten;
- initiatieven te nemen om nieuwe cliënten, klanten en markten te creëren en om diensten en producten te realiseren en te positioneren.

6 Management en organisatie

De diëtist / voedingskundige heeft het vermogen om:

- de eigen dienstverlening te organiseren met doeltreffende en doelmatige inzet van medewerkers, middelen en materialen;
- bij te dragen aan doeltreffendheid, doelmatigheid en continuïteit van de bedrijfsvoering van de organisatie.

7 Professionaliteit

De diëtist / voedingskundige heeft het vermogen om:

- te werken aan het verbeteren van het handelen en de deskundigheid van zichzelf (life long learning) en van samenwerkingspartners waarmee wordt bijgedragen aan de profilering en professionalisering van het beroep;
- ontwikkelingen rond nieuwe (inter)nationale inzichten, producten en diensten bij te houden, deze te vertalen naar het eigen werk en naar het werkveld en deze ontwikkelingen te communiceren naar samenwerkingspartners en andere betrokkenen.

F	LEERUITKOMSTEN / GEORDEND PER COMPETENTIEGEBIED
1	SPECIFIEK / VAKGEBONDEN
	<p data-bbox="236 273 539 304">1 Vakinhoudelijk handelen</p> <p data-bbox="236 349 722 380"><u>Leeruitkomsten diëtist én voedingskundige</u></p> <p data-bbox="236 387 560 418">De diëtist / voedingskundige:</p> <ol data-bbox="260 425 1410 831" style="list-style-type: none"> 1.1. adviseert zorgorganisaties, (semi)overheid, scholen en het bedrijfsleven planmatig over voedingsbeleid dat bijdraagt aan het bevorderen van gezondheid, welzijn en vitaliteit; 1.2. stelt op methodische wijze evidence based interventies op aan de hand van gedragsverklarings- en veranderingsmodellen, gericht op het voorkomen van met voeding samenhangende of door voeding beïnvloedbare ziekten en klachten (in termen van functioneringsproblemen); 1.3. voert bestaande of zelf ontwikkelde interventies uit volgens vooropgesteld plan en zorgt voor een goede adoptie en implementatie (supervisie en monitoring); 1.4. evalueert of de opgestelde doelen zijn bereikt en stelt zo nodig de interventie bij aan de hand van een kwaliteitscyclus; 1.5. adviseert cliënten en bedrijven over de wettelijke eisen waaraan voedingsmiddelen moeten voldoen en over de onderbouwing van claims volgens de geldende levensmiddelenwetgeving. <p data-bbox="236 875 496 907"><u>Leeruitkomsten diëtist</u></p> <p data-bbox="236 913 352 945">De diëtist:</p> <ol data-bbox="260 952 1410 1805" style="list-style-type: none"> 1.6. herkent de risicofactoren en symptomen bij de cliënt die wijzen op de mogelijke aanwezigheid van een aandoening waarvoor deskundigheid van een andere discipline gewenst is door gebruikmaking van een screeningsinstrument; 1.7. formuleert – op basis van de gegevens en hypothesen uit het diëtistisch onderzoek - een diëtistische diagnose gebruikmakend van terminologie ontleend aan de ICF (International Classification of Functioning, Disability and Health); 1.8. stelt op basis van de diëtistische diagnose – in samenspraak met de cliënt - een evidence based behandelplan op, met daarin de doelen van de diëtistische zorg (geformuleerd in termen van opheffen, verminderen of compenseren van met voeding samenhangende of door voeding beïnvloedbare ziekten en functioneringsproblemen en/of het beïnvloeden van externe en persoonlijke factoren), de gekozen kenmerken van de behandeling en de behandelstrategie, inclusief zelfmanagementondersteuning; 1.9. begeleidt de cliënt face-to-face en met gebruikmaking van (digitale) hulpmiddelen bij het uitvoeren van het behandelplan; 1.10. evalueert of de opgestelde doelen zijn bereikt en stelt zo nodig het behandelplan bij aan de hand van een kwaliteitscyclus; 1.11. signaleert behoeften aan nieuwe voedingsreceptuur²³ en adviseert ondernemingen betreffende het proactief anticiperen hierop; 1.12. ontwerpt op methodische wijze en evidence based nieuwe voedingsreceptuur of past bestaande voedingsreceptuur aan, gericht op gezondheid, duurzaamheid en het opheffen, verminderen of compenseren van met voeding samenhangende of door voeding beïnvloedbare ziekten en klachten; 1.13. evalueert of de opgestelde doelen zijn bereikt en stelt zo nodig de voedingsreceptuur bij aan de hand van een kwaliteitscyclus.

²³ Bij het ontwikkelen van nieuwe voedingsreceptuur vormen nieuwe ingrediënten de basis voor innovatieve producten. Ook kunnen bestaande producten worden geherformuleerd (Van Eden et al., 2009).

Leeruitkomsten voedingskundige

De voedingskundige:

- 1.14. signaleert behoeften aan nieuwe voedingsconcepten²⁴ en adviseert nationale en internationale ondernemingen betreffende het proactief anticiperen hierop;
- 1.15. ontwerpt op methodische wijze nieuwe evidence based voedingsconcepten of past bestaande voedingsconcepten aan voor de nationale en internationale markt aan de hand van creatieve en kwalitatieve technieken gericht op gezondheid en duurzaamheid;
- 1.16. implementeert het voedingsconcept volgens vooropgesteld plan;
- 1.17. evalueert of de opgestelde doelen zijn bereikt en stelt zo nodig het voedingsconcept bij aan de hand van een kwaliteitscyclus;
- 1.18. stelt grondstof- en eindproductspecificaties op voor producten en houdt deze actueel;
- 1.19. adviseert over productiemethoden en procesbeheersing met betrekking tot voedselveiligheid volgens de geldende kwaliteitsstandaarden;
- 1.20. adviseert bedrijven over de effecten van industriële verwerking op de voedingswaarde van voedingsmiddelen op basis van wetenschappelijke literatuur;
- 1.21. organiseert en geeft trainingen voor sensorische panels en voert sensorische producttesten uit ten behoeve van productontwikkeling op het niveau van sensorisch onderzoeker A²⁵.

2 **GENERIEK / VAKOVERSTIJGEND**

2 Communicatie

De diëtist / voedingskundige:

- 2.1. communiceert effectief met cliënten en professionals en rapporteert en presenteert correct volgens de daartoe geldende normen.

3 Samenwerking

De diëtist / voedingskundige:

- 2.2. werkt op effectieve wijze samen met professionals zowel vanuit de eigen discipline als in multidisciplinaire setting.

4 Onderzoek

De diëtist / voedingskundige:

- 2.3. selecteert de best beschikbare evidentie (uit de wetenschappelijke literatuur / praktijk) volgens de daartoe geldende principes en gebruikt de relevante informatie als onderbouwing van de eigen werkzaamheden;
- 2.4. formuleert in het kader van een praktijkgericht onderzoek een doelstelling en een onderzoeksvraag of onderzoeksvragen in overleg met en aansluitend bij de vraag van de eventuele opdrachtgever (vraagarticulatie) en op basis van reeds bestaande evidentie;
- 2.5. maakt onderbouwde keuzes voor het ontwerp van een praktijkgericht onderzoek en daarbij passende instrumenten;
- 2.6. analyseert de in het praktijkgericht onderzoek verkregen data volgens de daartoe geldende normen;
- 2.7. communiceert zowel mondeling als schriftelijk adequaat over de opzet, het verloop en de resultaten van het praktijkgericht onderzoek volgens de daarvoor geldende regels, concludeert op basis van de bevindingen en de bestaande evidentie welke vervolgstappen nodig zijn en geeft praktische aanbevelingen;
- 2.8. bepaalt op basis van daarvoor bestaande procedures of het praktijkgericht onderzoek moet worden voorgelegd aan een ethische commissie.

²⁴ In een voedingsconcept wordt een product beschreven vanuit de consument in een koop- en gebruikssituatie. Het bestaat uit drie elementen: een (consumenten)behoefte, een belofte en het bewijs (gebruik) (Van Eden et al., 2009).

²⁵ De voedingskundige heeft de mogelijkheid deel te nemen aan het landelijk erkend examen sensorisch onderzoeker A van NIMA-MOA (Nederlands Instituut voor Marketing – MarktOnderzoekAssociatie).

5 Ondernemerschap en marketing

De diëtist / voedingskundige:

- 2.9. werkt op actieve wijze aan het opbouwen en onderhouden van werkrelaties binnen en buiten de organisatie teneinde bij te dragen aan het realiseren van doelen, plannen en lange termijn strategieën;
- 2.10. neemt initiatieven om ontwikkelingen in de markt te vertalen naar producten en diensten zodat wordt bijgedragen aan het innoveren van de organisatie;
- 2.11. analyseert de interne en externe omgeving (voor een opdrachtgever) met behulp van marketinginstrumenten, zodat producten of diensten afgestemd worden of blijven op de vraag in de markt;
- 2.12. ontwikkelt op basis van een SWOT-analyse marketingdoelstellingen en een marketingstrategie voor producten of diensten;
- 2.13. implementeert de marketingstrategie door toepassing van marketingmix-instrumenten.

6 Management en organisatie

De diëtist / voedingskundige:

- 2.14. werkt mee aan het ontwikkelen en bijstellen van het beleid van de organisatie rekening houdend met externe ontwikkelingen en de positie van de organisatie in het veld / de markt;
- 2.15. geeft op basis van projectmatig werken richting en sturing aan personen en (beheersmatige en beleidsmatige) processen, binnen en buiten de organisatie met als doel zo doeltreffend en doelmatig mogelijk resultaten te bereiken;
- 2.16. werkt met andere professionals en organisaties samen om gezamenlijk resultaten te bereiken op basis van de geformuleerde doelstellingen;
- 2.17. beoordeelt de kwaliteit van producten en diensten, op systematische wijze, conform relevante wet- en regelgeving en met behulp van relevante kwaliteitsinstrumenten.

7 Professionaliteit

De diëtist / voedingskundige:

- 2.18. ontwikkelt de eigen deskundigheid volgens de normen van de beroepsgroep en de eigen organisatie;
- 2.19. integreert nieuwe werkwijzen, producten en diensten in de eigen werkzaamheden en die van samenwerkingspartners;
- 2.20. ontwikkelt deskundigheidsbevorderende activiteiten op het gebied van voeding en gezondheid voor samenwerkingspartners;
- 2.21. reflecteert op het eigen handelen en dat van andere zorgverleners en zakelijke partners met als doel kwaliteitsverbetering van de organisatie en het beroep;
- 2.22. draagt de eigen deskundigheid uit zowel binnen de eigen organisatie als in het overleg met andere professionals en andere organisaties om zo duidelijk aan te geven wat de mogelijkheden en de positie van de diëtist / voedingskundige zijn;
- 2.23. handelt integer waarbij rekening wordt gehouden met ethische aspecten en de vertrouwensrelatie die er bestaat met cliënten, klanten, andere zorgverleners en zakelijke partners;
- 2.24. neemt vanuit een expertrol deel aan het maatschappelijk debat waarbij op heldere wijze en beargumenteerd uiting wordt gegeven aan de nuances van het vakgebied met als doel consumenten en anderen te informeren.

4 Bronnenlijst

- Andriessen D. Praktisch relevant én methodisch grondig? Dimensies van onderzoek in het HBO. Openbare les 10 april 2014. Utrecht: Hogeschool Utrecht / Lectoraat Methodologie van Praktijgericht Onderzoek; maart 2014
- Bologna Working Group on Qualifications Frameworks. A Framework for Qualifications of the European Higher Education Area. Ministry of Science, Technology and Innovation; February 2005
- Commissie Accreditatie Hoger Onderwijs. Prikkelen, presteren en profileren. Eindrapport. Amsterdam: Commissie Accreditatie Hoger Onderwijs; september 2001
- Commissie Toekomstbestendig Hoger Onderwijs Stelsel. Differentiëren in drievoud omwille van kwaliteit en verscheidenheid in het hoger onderwijs. Advies. [s.l.]; april 2010
- Coppoolse RD, Vroegindewey D. Grondstructuur competentiegerichte leeromgeving. 75 modellen van het onderwijs, eerste druk. Groningen: Noordhoff Uitgevers; 2010
- Deklerck J. De preventiepiramide. Leuven: Acco, 2010
- DIETS2. European Dietetic Advanced Competences (EDAC). [s.l.]: Thematic Network of Dietitians; July 2012, <http://www.thematicnetworkdietetics.eu/>
- ECTS Users' Guide. Brussels: February 2009
- Eden JG van, Gerritsen WJ, Visser TF, Zedde A van de. Receptenleer: processen en technieken. Baarn: HBuitgevers, 2009
- EFAD. European Dietetic competences and their performance indicators; first cycle. [s.l.]: European Federation of the Associations of Dietitians; 2009, <http://www.efad.org/>
- EFAD. Europese competenties en gedragsindicatoren bereikt door afstuderende diëtisten en als beginnend beroepsuitoefenaar. [s.l.]: European Federation of the Associations of Dietitians; maart 2009
- HBO-Raad. Brancheprotocol Kwaliteitszorg Onderzoek. BKO (2009-2015). Den Haag: HBO-Raad; 2007
- HBO-Raad. Kwaliteit als Opdracht. Den Haag: HBO-Raad; augustus 2009
- HBO-Raad. Procedure op- en vaststelling landelijke Opleidingsprofielen bachelor-opleidingen hoo- gescholen. Den Haag: HBO-Raad; oktober 2010
- KNGF. Beroepsprofiel Fysiotherapeut. Vries C de, Hagenaars L, Kiers H, Schmitt A (red). Amersfoort: Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie; 2014.
- KP. Paramedische competenties. Kwaliteitsregister Paramedici; 2013.
- Lokhoff J, Wegewijs B, Durkin K, Wagenaar R, González J, Isaacs AK, Donà dalle Rose LF, Gobbi M (eds). A Tuning guide to formulating degree programme profiles. Including programme competences and programme learning outcomes. Bilbao / Groningen / The Hague: Nuffic, UK Naric, Tuning; 2010
- LOOVD. De voedingskundige/diëtist. Competentieprofiel voor de opleiding Voeding en Diëtetiek. [s.l.]: Landelijk Overleg Opleidingen Voeding en Diëtetiek; september 2004a
- LOOVD. Nutritionists and dieticians. Dutch competence profile for Nutrition and Dietetics. [s.l.]: National Consultative Body for Nutrition and Dietetics; September 2004b
- Meijer S, Hamberg-van Reenen HH. Wat is preventie? In: Volksgezondheid Toekomst Verkenning, Nationaal Kompas Volksgezondheid. Bilthoven: RIVM, <<http://www.nationaalkompas.nl>> Nationaal Kompas Volksgezondheid\Preventie, 22 september 2011.
- NCCND. National Transcript Nutrition and Dietetics, 2010-2017. [s.l.]: National Consultative Committee for Nutrition and Dietetics, [s.d.]
- NVD. Voeding? De diëtist! Meerjarenbeleidsplan NVD 2012-2015. Houten: Nederlandse Vereniging van Diëtisten; 2011
- NVD. Beroepsprofiel diëtist. Houten: Nederlandse Vereniging van Diëtisten; 2013
- QF-EHEA. Qualifications Framework for the European Higher Education Area: <http://www.ehea.info/Uploads/qualification/QF-EHEA-May2005.pdf>
- RIVM. ICF-CY. Nederlandse vertaling van de International Classification of Functioning, Disability and Health, Children & Youth version. Bilthoven: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu; 2008
- RIVM. ICF. Nederlandse vertaling van de International Classification of Functioning, Disability and Health. Bilthoven: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu; 2002

RVZ. Zorg voor je gezondheid! Gedrag en gezondheid: de nieuwe ordening. Discussienota. Den Haag: Raad voor de Volksgezondheid en Zorg; april 2010

Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden (2011). Besluit van 6 juli 2011, houdende wijziging van het Besluit diëtist, ergotherapeut, logopedist, mondhygiënist, oefentherapeut, orthoptist en podotherapeut in verband met de directe toegankelijkheid van de diëtist, ergotherapeut, logopedist, orthoptist en podotherapeut. Staatsblad 2011, 366.

Winkler P. Mogelijkheden om te komen tot één model voor de generieke competenties; 2011. <http://www.pierrewinkler.org/boekenartikelen/ondadvies/MOGELIJKHEDEN%20OM%20TE%20KOMEN%20TOT%20%C3%89%C3%89N%20MODEL%20VOOR%20DE%20GENERIEKE%20COMPETENTIES.pdf>

WHO. ICF-CY. International Classification of Functioning, Disability and Health, Children & Youth version. Geneva: World Health Organization; 2007

WHO. ICF. International Classification of Functioning, Disability and Health. Geneva: World Health Organization; 2001

Websites

http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/index_en.htm

<http://www.efad.org/>

<http://www.havo-hbo.nl/site/typisch-hbo/>

<http://www.kwaliteitsregisterparamedici.nl/>

<http://www.nlqf.nl/>

<http://www.nvao.net/>

<http://www.nvdietist.nl/>

<http://www.rivm.nl/who-fic/>

<http://www.royalcollege.ca/portal/page/portal/rc/canmeds/>

<http://www.toets.nl/uploads/Artikelen/Toets!%201%20Taxonomieën%20zijn%20hot%20en%20handig1%20-%20Rianet%20Knevel.pdf/>

<http://www.vereniginghogescholen.nl/>

<http://www.vkohogescholen.nl/kwaliteitszorg/praktijkgericht-onderzoek/>

<http://www.wetten.overheid.nl/>

Bijlage 1 Deelnemers

Projectgroep

De volgende personen hebben deel uitgemaakt van de projectgroep:

- mw. I. Audenaerde, MSc (De Haagse Hogeschool) tot half oktober 2013; vanaf dan is haar plaats overgenomen door mw. S. van Steijn, MSc (De Haagse Hogeschool)
- mw. J. van Eden, MSc (Hogeschool van Amsterdam) tot februari 2014; vanaf dat moment is haar plaats overgenomen door mw. ir. A. Both-Zuur (Hogeschool van Amsterdam)
- mw. drs. A. Leibbrandt (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen)
- mw. dr. ir. A. Werkman (Hanzehogeschool Groningen)
- mw. W. Remijnse (Nederlandse Vereniging van Diëtisten / NVD)
- mw. dr. Y. Heerkens (lector Arbeid & Gezondheid bij de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, opdrachtnemer en projectleider)

Deelnemers aan de bijeenkomsten met het veld

1) voeding & zorg / 25 november 2013 / Nederlands Paramedisch Instituut, Amersfoort

- mw. R. van den Biggelaar-Flos, eigenaar en diëtist bij Diëtist RUTH
- mw. K. Blaauw, webdiëtist, VodiService, Alphen aan den Rijn
- mw. H. Downer, diëtist Florence te Den Haag
- mw. T. Havekes, diëtist Gelre Ziekenhuizen te Apeldoorn
- mw. H. Koster-Raven, hoofd diëtetik, fysiotherapie, ergotherapie en logopedie Diakonessenhuis, Utrecht en Zeist
- mw. S. Meijboom, senior research dietitian, Wageningen UR
- mw. A. Pruissen-Boskaljon, diëtist bij Parnassia Groep, Den Haag

2) preventie & health promotion / 19 november 2013 / Voedingscentrum, Den Haag

- mw. M. Bonte / diëtist bij 'Diëtist in Den Haag'
- mw. drs. Y. Booij / pedagoog, werkzaam bij Hogeschool van Amsterdam

- mw. E. Kaldenberg / diëtist, adviesbureau Sanavis
- mw. J. Knoppert / werkzaam bij het Voedingscentrum (20 uur per week), en heeft daarnaast een eigen bureau (o.a. advisering aan ouders van kleine kinderen)
- dhr. E. van Leijen / sportdiëtist, docent Hogeschool van Arnhem en Nijmegen gecombineerd met werk in de praktijk

3) voeding & industrie / 12 december 2013 / Nederlands Paramedisch Instituut, Amersfoort

- mw. I. van den Beld / werkzaam op de wetenschappelijke afdeling van Yakult, zit in het bestuur van de NVVL (Network for Food Experts)
- mw. E. van Diermen / werkzaam als consultant bij Precon Food Management, een trainings- en adviesbureau
- mw. M. Fomer/ in de plaats van Suzanne Tuijnier voorzitter van VoedNet; Majorie zit ook in het bestuur van VoedNet en is hoofdredacteur van het Informatorium
- mw. J. de Gunst / werkzaam bij Nutri-Akt aan de bemiddelingskant
- mw. I. Nijssen, MSc / sinds 1 jaar werkzaam bij de Hogeschool van Amsterdam, maar daarvoor 11 jaar bij Nutricia / Danone als levensmiddelentechnoloog
- mw. dr. ir. A. Roodenburg / lector Voeding en Gezondheid bij de HAS Hogeschool in Den Bosch. Ook leider van het Centre of Expertise Food, een samenwerking met de hogeschool InHolland, Stoas Wageningen, Vilentum Hogeschool, Van Hall Larenstein en de HAS Hogeschool

LOOVD (opdrachtgever)

- mw. ir. V. Ceelen (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen)
- mw. drs. T. Jansen-Santema (Hanzehogeschool Groningen)
- dhr. drs. L. Munnikes (Hogeschool van Amsterdam)
- dhr. S. Rijksbaron, MOC, dhr. dr. ir. M. Verheus (De Haagse Hogeschool)

Bijlage 2 Vergelijking HBO-standaard met Dublin Descriptoren

Vertaling van de Dublin descriptoren naar generieke competenties voor de HBO-bachelor (ontleend aan: NQA (Netherlands Quality Agency, 2003) (<http://www.havo-hbo.nl/site/typisch-hbo/>))

Europese descriptoren bachelor; Bachelor's degrees are awarded to students who:	Vertaling naar omschrijving generieke competenties HBO-bachelor	Hbo-standaard*
<i>Knowledge and understanding:</i> Have demonstrated knowledge and understanding in a field of study that builds upon and supersedes their general secondary education, and is typically at a level that, whilst supported by advanced textbooks, includes some aspects that will be informed by knowledge of the forefront of their field of study	<i>Brede, multidisciplinaire basis:</i> De afgestudeerde is toegerust met actuele en multidisciplinaire kennis, inzichten, houdingen en vaardigheden teneinde de taken van een beginnend beroepsbeoefenaar zelfstandig te kunnen uitvoeren	<i>Een gedegen theoretische basis:</i> De startbekwame professional heeft theoretische- en praktijkkennis van de body of knowledge and skills zodanig verwerkt dat hij als resultaat beschikt over een goed gestructureerd en geïntegreerd kennisbestand. Dit stelt hem in staat adequaat te handelen in nieuwe situaties en bij de aanpak van nieuwe vraagstukken.
<i>Applying knowledge and understanding:</i> Can apply their knowledge and understanding in a manner that indicates a professional approach to their work or vocation, and have competences typically demonstrated through devising and sustaining arguments and solving problems within their field of study	<i>Probleemgericht werken:</i> De afgestudeerde kan relevante (wetenschappelijke) kennis, inzichten, houdingen en vaardigheden toepassen bij het definiëren, analyseren en oplossen van complexe problemen in de beroepspraktijk	Kritisch en creatief naar eigen vakgebied kunnen kijken
<i>Making judgements:</i> Have the ability to gather and interpret relevant data (usually within their field of study) to inform judgements that include reflection on relevant social, scientific or ethical issues	<i>Methodisch en reflectief denken en handelen:</i> De afgestudeerde is in staat relevante informatie te verzamelen en analyseren teneinde projectmatig te werken en te reflecteren op het beroepsmatig handelen, mede vanuit ethische en maatschappelijke vragen	<i>Het onderzoekend vermogen:</i> Onderzoekend vermogen dat leidt tot reflectie en evidence based practise en tot innovatie
<i>Communication:</i> Can communicate information, ideas, problems and solutions to both specialist and non-specialist audiences	<i>Sociaalcommunicatieve bekwaamheid:</i> De afgestudeerde kan intern en extern communiceren, teamgericht samenwerken, en leiding geven aan projecten in een multidisciplinaire, multiculturele en internationale arbeidsomgeving	<i>Professioneel vakmanschap:</i> Aanleren van kennis en vaardigheden die specifiek zijn voor de professional in het werkveld Communicatief en ondernemend
<i>Learning skills:</i> Have developed those learning skills that are necessary for them to continue to undertake further study with a high degree of autonomy	<i>Professionalisering:</i> De afgestudeerde heeft de cognitieve vermogens ontwikkeld die hem in staat stellen tot voortdurend professionaliseren van de eigen beroepsuitoefening en tot functioneren in uiteenlopende beroepssituaties	<i>Beroepsethiek en maatschappelijke oriëntatie:</i> Relaties leggen met maatschappelijke en soms ethische vraagstukken Academische vorming en reflectie op zijn handelen

* HBO-Raad. Kwaliteit als opdracht. Den Haag: HBO-Raad; augustus 2009

Bijlage 3 EFAD competenties, Nederlandse versie

'Competentiegebieden' omschreven door EFAD, maart 2009 (Nederlandse versie)	Competenties
1.0 Algemeen	<p>1.1 Analyseert en integreert (samenvoegen) aspecten van de algemene gezondheid en sociale omstandigheden.</p> <p>1.2 Denkt na over en past basiskennis toe in de praktijk (vertaalt basiskennis naar de praktijk) en is specifiek bekwaam in het oplossen van problemen en het nemen van beslissingen.</p> <p>1.3 Maakt gebruik van huidige technologieën, heeft vaardigheden op het gebied van computers en het beheren van informatie om te kunnen rapporteren en informatie te verkrijgen.</p> <p>1.4 Kan wettelijke en ethische principes toepassen bij het verwerken van informatie.</p> <p>1.5 Bezit basisvaardigheden op gebied van onderzoek en is in staat onderzoeksresultaten kritisch te beoordelen en toe te passen.</p> <p>1.6 Kan een onderzoeksopzet omschrijven.</p> <p>1.7 Heeft voldoende kennis van de Engelse taal om op de hoogte te blijven van de essentiële kennis binnen het beroep.</p> <p>1.8 Is in staat om mondeling en schriftelijk, individueel en in groepsverband, te communiceren met andere beroepsbeoefenaren, bijv. in multidisciplinaire teams, en cliënten/patiënten.</p> <p>1.9 Is in staat de nationale en internationale gedrags- en ethische regels te volgen en kan individuele verscheidenheid en multiculturele verschillen aanvoelen op basis van kennis van culturen en gewoonten van andere landen. Kent culturen en gewoontes van andere landen en heeft respect voor individuele en multiculturele verschillen (zie ook 'Appendix').</p> <p>1.10 Is in staat tot levenslang leren.</p> <p>1.11 Past procedures toe om de kwaliteit van de diëtetiek te waarborgen.</p>
2.0 Kennis omtrent diëtetiek	<p>2.1 Beoordeelt relevante kennis uit diverse disciplines, die de vaardigheden en wetenschap van de uitvoeringspraktijk van de diëtetiek ondersteunen, kritisch en past deze toe; in het bijzonder de complexe relatie tussen het individu en zijn omgeving (deze kennis houdt verband met de theoretische fundamenteën van het beroep en de beroepspraktijk).</p> <p>2.2 Gebruikt kennis van de diëtetiek als onderbouwing van de praktijkuitvoering in debat en discussie, door het geven van een beredeneerde uiteenzetting en/of bewijs.</p>
3.0 Diëtistisch proces en professionele redenering	<p>3.1 Voldoet aan de behoeften van cliënten in complexe situaties die verband houden met gezondheid, sociale situatie en de omgeving. Cliënten kunnen zijn: individuen, groepen, organisaties, bevolkingsgroepen of onderzoekspopulaties.</p> <p>3.2 Voert het diëtistische proces uit, met inbegrip van de anamnese, de diagnose, het identificeren van de hulpvraag, het formuleren van behandel-doelen, het maken van een behandelplan, het uitvoeren van een behandeling en het evalueren van de resultaten, waardoor de cliënt in staat wordt gesteld keuzes te maken.</p> <p>3.3 Past theorieën en modellen toe, analyseert voedingskundige elementen en activiteitenpatroon, integreert deze elementen tot een geheel en neemt op basis daarvan een beslissing over hoe de cliënt het beste diëtistische zorg kan ontvangen. (Dit is de wijze waarop selectie plaatsvindt en zorgt ervoor dat de best mogelijk aanpak wordt gekozen voor individuen en groepen).</p>

	<p>Voor de klinische diëtist</p> <p>3.4 Stelt een diëtistische diagnose vast.</p> <p>3.5 Behandelt en geeft advies aan een cliënt/patiënt over dieetproducten en voedingsmiddelen met een speciale samenstelling.</p> <p>Voor de diëtist in de preventieve gezondheidszorg</p> <p>3.6 Ontwikkelt en past eenvoudige strategieën toe om groepen en individuen in staat te stellen veilige en gezonde voedselkeuzes te maken.</p> <p>Voor de diëtist in de gemeenschapsrestaurantie, als kwaliteitsverantwoordelijke</p> <p>3.7 Integreert voedings-, dieet- en kwaliteitsprincipes binnen de voedselvoorziening aan individuen, groepen en organisaties (kiest voor de best mogelijke aanpak).</p>
4.0 Professionele relaties en partnerships	<p>4.1 Bouwt op en onderhoudt een vertrouwensrelatie met de cliënt/patiënt, die de basis vormt van de beroepsuitoefening. Stelt de cliënt/patiënt centraal en houdt speciaal rekening met individuele verschillen en de invloed die zij hebben op voedings- en leefgewoontes; is op de hoogte van de verwachtingen van de cliënt/patiënt.</p> <p>4.2 Is in staat samenwerkingsrelaties op te bouwen en overleg te plegen en advies te geven over dieet en leefstijl.</p> <p>4.3 Onderkent en kan omgaan met ethische vraagstukken die kunnen optreden bij het uitoefenen van het beroep.</p>
5.0 Professionele autonomie en verantwoordelijkheidszin	<p>5.1 Handelt correct in overeenstemming met nationale en internationale richtlijnen, reglementen en ethische codes voor diëtisten.</p> <p>5.2 Plant, voert uit en registreert het werk effectief en efficiënt volgens de procedures die daarvoor zijn vastgelegd.</p> <p>5.3 Werkt binnen de beperkingen van de eigen kennis en vaardigheden, en krijgt advies of raadpleegt andere beroepsbeoefenaren wanneer nodig.</p> <p>5.4 Neemt het initiatief om zich nieuwe ontwikkelingen eigen te maken en is bereid deel te nemen aan een proces van levenslang leren en van persoonlijke beroepsmatige ontwikkeling.</p> <p>5.5 Accepteert persoonlijke verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid voor eigen handelen en beslissingen.</p>
6.0 Leer- en vormingsvaardigheden	<p>6.1 Leert zelf en onderwijst anderen met behulp van theoretische studie en praktijkervaring (werkervaring, stages).</p>
7.0 Onderzoek en ontwikkeling binnen wetenschappelijk domein van voeding en diëtetiek	<p>7.1 Beoordeelt onderzoeksresultaten en is in staat de onderzoeksresultaten op het gebied van voeding, diëtetiek, sociale wetenschappen en onderwijs te integreren in de praktijk.</p> <p>7.2 Is in staat op een methodische manier correcte informatie te zoeken uit een groot aantal verschillende bronnen die verband houden met de praktijk van de diëtetiek.</p>
8.0 Management en marketing van diëtetiek	<p>8.1 Zorgt voor mogelijkheden voor cliënten om meer te leren over voedingsmiddelen en voeding voor hun gezondheid en welzijn.</p> <p>8.2 Laat zien dat hij kan bepalen en prioriteiten kan stellen in de diëtistische interventie die de cliënt nodig heeft.</p> <p>8.3 Neemt enige verantwoordelijkheid voor het begeleiden van studenten in Voeding en diëtetiek, hulpen, assistenten, vrijwilligers en anderen.</p>

Bijlage 4 Regels waaraan een leeruitkomst moet voldoen

Eisen waaraan een leeruitkomst moet voldoen (ontleend aan blz. 44 van het Tuning document [Lokhoff et al., 2010]):

- **Specifiek:** met voldoende detail en in heldere taal
- **Objectief:** neutraal beschreven waarbij meningen en ambiguïteiten worden vermeden
- **Bereikbaar (achievable):** binnen de beschikbare tijd en met de beschikbare middelen
- **Nuttig:** voor het hoger onderwijs en voor de maatschappij
- **Relevant:** draagt bij aan het doel van de kwalificatie
- **Normatief (standard-setting):** geeft de te behalen standaard/norm aan

Dat betekent dat een leeruitkomst de volgende kernelementen heeft (ontleend aan blz. 45 van het Tuning document) (tabel 5):

- 1 Actieve **werkwoordvorm**
- 2 Een indicatie van het **type** leeruitkomsten: kennis, cognitief proces, vaardigheid of andere competentie
- 3 De '**topic area**': kan zijn specifiek of algemeen en refereert aan het onderwerp, het kennisgebied of een bepaalde vaardigheid
- 4 De indicatie van de **standaard/norm** of het niveau dat bereikt moet worden; in onderstaand overzicht staat welke standaarden / normen voor dit Opleidingsprofiel zijn gebruikt
- 5 De **scope en/of context** van de leeruitkomst; bijvoorbeeld de drie beroepscontexten zoals genoemd in paragraaf 2.2.

Kernelementen van leeruitkomsten (ontleend aan het Tuning document [Lockhoff et al., 2010])

Werkwoord	Type	Topic area / onderwerp	Standaard/norm	Scope en/of context
Voor het beschrijven van het niveau:		Specifiek of algemeen	Te bereiken niveaus: <ul style="list-style-type: none"> • Richtlijnen Goede Voeding • Klinisch redeneren • Evidence based 	
Bij het kiezen van een werkwoord kan gebruik worden gemaakt van de taxonomie van Romizowski of de taxonomie van Bloom*	Bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> • kennis • cognitief proces • vaardigheid • andere competentie 	Refereert aan: <ul style="list-style-type: none"> • onderwerp • kennisgebied • bepaalde vaardigheid 	Alleen als het iets toevoegt aan de leeruitkomst en als het past bij bijv. de HBO-standaard of als het gaat om wet- en regelgeving	Bijvoorbeeld de drie beroepscontexten (paragraaf 2.2)

* zie voor een beschrijving bijvoorbeeld: <http://www.toets.nl/uploads/Artikelen/Toets!%201%20-Taxonomieën%20zijn%20hot%20en%20handig1%20-%20Rianet%20Knevel.pdf/>

Bijlage 5 Afstemming AMvB diëtist – Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek

Het is niet eenvoudig om de in het Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek gekozen driedeling – competentiegebieden, competenties en leeruitkomsten – één op één te koppelen aan de ‘aspecten’ en ‘competenties’ die staan beschreven in de meest recente AMvB diëtist.²⁶ De ‘aspecten’ van de AMvB en de ‘competentiegebieden’ van het Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek liggen op hetzelfde niveau. De ‘competenties’ van de AMvB liggen deels op het niveau van ‘competenties’ van het Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek en deels op het niveau ‘leeruitkomsten’. Gekozen is om in onderstaand overzicht te laten zien hoe de competenties in het AMvB diëtist (linker kolom) zich verhouden tot de competentiegebieden en leeruitkomsten uit het Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek (rechter kolom).

Sommige competenties van de AMvB zijn niet te koppelen aan leeruitkomsten van het Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek (bijvoorbeeld omdat zij horen bij een competentiegebied als geheel) en bij sommige competenties staan meerdere leeruitkomsten. Ook is een aantal leeruitkomsten van het Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek niet te koppelen aan de competenties van de AMvB, omdat deze gelden voor de voedingskundige en niet voor de diëtist.

AMvB Diëtist	Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek Competentiegebieden en leeruitkomsten
1. Het aspect diagnostiek en behandeling is zo ingericht dat betrokkene in staat is om in het kader van diagnostiek en behandeling van ziekte gerelateerde voedingsproblemen, volgens de vigerende beroeps- en gezondheidszorgstandaarden, op methodische wijze de volgende interventies voor te bereiden, uit te voeren, te evalueren, bij te stellen en af te ronden:	Competentiegebied: Vakinhoudelijk handelen
a. het in het kader van het diëtistische onderzoek bij de patiënt afnemen van een anamnese;	Leeruitkomst: 1.7
b. het stellen van een diëtistische diagnose;	Leeruitkomst: 1.7
c. het opstellen van een behandelplan of advies, zo nodig na afstemming met andere disciplines;	Leeruitkomst: 1.8
d. het bieden van individuele voedings- en dieetadvisering;	Leeruitkomst: 1.9
e. het op methodische wijze overdragen van informatie over voeding en diëten;	Leeruitkomst: 1.8 Leeruitkomst: 1.9
f. het door middel van begeleiding en coaching bewerkstelligen van therapietrouw en gedragsverandering;	Leeruitkomst: 1.9
g. het adequaat registreren van verzamelde gegevens;	Leeruitkomst: 1.9 Leeruitkomst: 1.10
h. het uitvoeren van evaluaties, zowel tussentijds als aan het einde van de behandeling, het afsluiten van de behandeling en het rapporteren aan de verwijzer;	Leeruitkomst: 1.4 Leeruitkomst: 1.10 Leeruitkomst: 1.13
i. het in het kader van preventie bij een persoon signaleren van ongezond voedingsgedrag en ongezonde leefwijzen;	Leeruitkomst: 1.2 Leeruitkomst: 1.3
j. het in het kader van leefstijlcoaching bij een persoon teweegbrengen van veranderingen in voedingsgedrag en van een gezonde leefstijl;	Leeruitkomst: 1.3 Leeruitkomst: 1.4
k. het regisseren van gezondheidsbevorderende interventies bij door voeding beïnvloedbare ziekten of klachten;	Leeruitkomst: 1.2 Leeruitkomst: 1.3
l. het met andere zorgverleners waarborgen van effectieve en efficiënte voedings- en dieetzorg;	
m. zo nodig terugverwijzing naar de arts	Leeruitkomst: 1.6

²⁶ Laatste wijziging was in 2011 (Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden), bij de introductie van de Directe Toegankelijkheid Diëtetiek; zie voor de meest recente versie: <http://www.wetten.overheid.nl/>.

<p>2. Het aspect communicatie en samenwerking is zo ingericht dat betrokkene in staat is om:</p>	<p>Competentiegebied: Vakinhoudelijk handelen Professionaliteit Management en organisatie</p>
<p>a. effectief te communiceren met de patiënt en, in daarvoor in aanmerking komende gevallen, met diens naaste betrekkingen;</p>	
<p>b. in het kader van formele relaties, intern en extern te communiceren met andere beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg en gesprekspartners werkzaam in zowel een preventieve als curatieve setting;</p>	
<p>c. een functionele samenwerkingsrelatie met de patiënt aan te gaan, te onderhouden en af te ronden;</p>	<p>Leeruitkomst: 1.8</p>
<p>d. met andere beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg en gesprekspartners in en buiten de organisatie professioneel overleg te voeren en samen te werken.</p>	<p>Leeruitkomst: 2.3</p>
<p>3. Het aspect preventie en gezondheidsvoorlichting is zo ingericht dat betrokkene in staat is om:</p>	<p>Competentiegebied: Vakinhoudelijk handelen</p>
<p>a. in het kader van preventie doelgerichte voedingsvoorlichting en -informatie te geven met gezondheidsbevordering als doel;</p>	<p>Leeruitkomst: 1.2 Leeruitkomst: 1.3</p>
<p>b. in het kader van therapietrouw en gedragsverandering de patiënt tijdens de behandeling op methodische wijze voor te lichten;</p>	<p>Leeruitkomst: 1.2 Leeruitkomst: 1.3</p>
<p>c. bij te dragen aan het opstellen en implementeren van het preventiebeleid van de organisatie.</p>	<p>Leeruitkomst: 1.1</p>
<p>4. Het aspect kwaliteitszorg en innovatie is zo ingericht dat betrokkene in staat is om:</p>	<p>Competentiegebieden: Professionaliteit Praktijkgericht onderzoek Ondernemerschap en marketing</p>
<p>a. de eigen zorg- en dienstverlening op effectiviteit en efficiëntie te analyseren, daaraan conclusies te verbinden en deze zo nodig planmatig te verbeteren;</p>	<p>Leeruitkomst: 2.9</p>
<p>b. aan de patiënt verantwoording af te leggen over effectiviteit en efficiëntie van de zorg- en dienstverlening;</p>	<p>Leeruitkomst: 2.6</p>
<p>c. kwaliteitsinstrumenten van de beroepsgroep adequaat te gebruiken;</p>	<p>Leeruitkomst: 2.11</p>
<p>d. een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de voedingszorg- en dienstverlening binnen een afdeling dan wel organisatie en deze op effectiviteit en efficiëntie te analyseren en daaraan conclusies te verbinden;</p>	<p>Leeruitkomst: 2.10 Leeruitkomst: 2.11</p>
<p>e. onderzoek te initiëren en uit te voeren naar de effecten van voeding op gezondheid;</p>	<p>Leeruitkomst: 2.18 Leeruitkomst: 2.19 Leeruitkomst: 2.20 Leeruitkomst: 2.21 Leeruitkomst: 2.22</p>
<p>f. nieuwe interventies of nieuwe interventiemethodieken of -producten te ontwikkelen in het kader van voeding en gezondheid;</p>	<p>Leeruitkomst: 2.13</p>
<p>g. nieuw ontwikkelde kennis en innovaties uit te dragen en te publiceren;</p>	<p>Leeruitkomst: 2.7 Leeruitkomst: 2.21</p>
<p>h. algemeen maatschappelijke en beroepsspecifieke innovaties te integreren in het eigen professionele handelen.</p>	<p>Leeruitkomst: 2.2</p>

<p>5. Het aspect praktijk- en bedrijfsvoering is zo ingericht dat betrokkene in staat is om:</p>	<p>Competentiegebieden: Management en organisatie Ondernemerschap en marketing</p>
<p>a. vanuit een gezondheids- en marktperspectief een bijdrage te leveren aan het voedingsbeleid, de praktijkvoering en het beheer van de afdeling dan wel organisatie;</p>	<p>Leeruitkomst: 1.1</p>
<p>b. al dan niet met anderen tot een effectieve en efficiënte praktijk- en bedrijfsvoering te komen;</p>	<p>Leeruitkomst: 2.9</p>
<p>c. effectief leergedrag bij stagiaires en nieuwe collega's te stimuleren, zodat beginnende diëtisten op professionele wijze bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van de organisatie;</p>	<p>Leeruitkomst: 2.4 Leeruitkomst: 2.9</p>
<p>d. middelen en materialen te beheren, zodat de dienstverlening aan de cliënt vanuit de organisatie effectief en efficiënt verloopt;</p>	<p>Leeruitkomst: 2.9</p>
<p>e. nieuw beleid te volgen en te initiëren zodat de dienstverlening in de toekomst wordt gewaarborgd.</p>	<p>Leeruitkomst: 2.8</p>
<p>6. Het aspect beroepsontwikkeling is zo ingericht dat betrokkene in staat is om:</p>	<p>Competentiegebieden: Professionaliteit Praktijkgericht onderzoek Management en organisatie</p>
<p>a. het beroep uit te oefenen overeenkomstig de geldende professionele richtlijnen en de stand van de wetenschap en de geldende waarden en opvattingen die patiënten hebben ten aanzien van voedings- en dieetzorg;</p>	<p>Leeruitkomst: 1.8</p>
<p>b. ethische vraagstukken die zich voordoen bij de diëtistische handelingen te onderkennen en hanteren;</p>	<p>Leeruitkomst: 2.6</p>
<p>c. te handelen vanuit een juist begrip van wettelijke regelingen en andere regelingen betreffende de beroepsuitoefening van de diëtist;</p>	<p>Leeruitkomst: 2.1 Leeruitkomst: 2.2 Leeruitkomst: 2.7 Leeruitkomst: 2.8 Leeruitkomst: 2.9 Leeruitkomst: 2.11</p>
<p>d. te handelen vanuit een juist inzicht in de epidemiologie en de behoefte aan voedings- en dieetzorg van de bevolking als geheel en de daartoe te hanteren verzorgingsmogelijkheden, zowel collectief als individueel;</p>	<p>Leeruitkomst: 2.1 Leeruitkomst: 2.6</p>
<p>e. prioriteiten te stellen voor te verlenen voedings- en dieetzorg in overeenstemming met de beschikbare middelen, de behandelingsnoodzaak en de eigen vraag naar zorg van de cliënt;</p>	<p>Leeruitkomst: 2.6</p>
<p>f. te handelen vanuit een juist inzicht in de structuur en financiering van de organisatie en de gezondheidszorg gericht op de voedings- en dieetzorg;</p>	<p>Leeruitkomst: 2.9</p>
<p>g. op een effectieve manier wetenschappelijke informatie te verwerven, te verwerken en toe te passen in het beroepsmatige handelen;</p>	<p>Leeruitkomst: 2.17</p>
<p>h. te reflecteren op het eigen beroepsmatige handelen en dit op basis hiervan verder te ontwikkelen;</p>	<p>Leeruitkomst: 2.4</p>
<p>i. de eigen professionaliteit voortdurend te ontwikkelen op basis van nieuwe situaties in de samenleving of het beroepsdomein;</p>	<p>Leeruitkomst: 2.1</p>
<p>j. anderen te begeleiden in hun beroepsontwikkeling;</p>	<p>Leeruitkomst: 2.5</p>
<p>k. bij te dragen aan de ontwikkeling van de professie.</p>	<p>Leeruitkomst: 2.4</p>